

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE MEYLWEG TE KONTICH (ANTWERPEN)

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 1484

Rapport opgemaakt door: Anna De Rijck en Cynthia Holstein

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

Februari 2021

Dossiernr. 30162

OE-nr.: 2021A294

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Meylweg te Kontich (Antwerpen)

Auteur

Anna De Rijck en Cynthia Holstein

Projectnummer

- 30162 (intern)
- 2021A294 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Gegevens initiatiefnemer

- Padelworld bv
Ambachtenlaan 7
9990 Maldegem

Gegevens erkend archeoloog

- Rechtspersoon ABO nv, geregistreerd onder nummer: 2017-00166
- Anouk Van der Kelen, geregistreerd onder nummer: 2016-00155
- Maatschappelijke zetel
Derbystraat 55
9501 Gent

Plaats en datum

Aartselaar, februari 2021

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 1484

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
V0	04-02-2021	Interne draft
V1	05-02-2021	Externe draft
V2	04-03-2021	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Cynthia Holstein
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

1	Inleiding	8
1.1	Thesaurus.....	8
1.2	Administratieve gegevens.....	8
1.3	Doel van het onderzoek.....	8
1.4	Aanleiding van het onderzoek	9
1.5	Afbakening onderzoeksgebied.....	9
1.6	Onderzoeksstrategie	11
2	Aard van de bedreiging	12
2.1	Huidige situatie	12
2.2	Toekomstige situatie.....	15
3	Assessmentrapport: landschappelijke analyse.....	18
3.1	Topografische situering.....	18
3.2	Bodemkundige en geologische situering	21
4	Assessmentrapport: archeologische voorkennis	33
4.1	Historisch kader	34
4.2	Inventarissen onroerend erfgoed	35
4.3	Cartografische bronnen	41
4.4	Recente landschapsveranderingen	47
5	Besluit	50
5.1	Interpretatie en datering	50
5.2	Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering	51
6	Samenvatting	52
7	Kwaliteitscontrole en ondertekening.....	53
8	Bibliografie	54

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Luchtfoto (2020) met aanduiding van het onderzoeksgebied.	10
Figuur 2: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied.	10
Figuur 3: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied met hierin de archeologienota's waarvan reeds akte genomen is.	11
Figuur 4: Luchtfoto (2020) met weergave van het onderzoeksgebied.	12
Figuur 5: Foto van het onderzoeksgebied met zicht naar het zuiden.	13
Figuur 6: Foto van het onderzoeksgebied met zicht naar het noordwesten.	13
Figuur 7: Foto van het onderzoeksgebied met zicht naar het westen.	14
Figuur 8: Foto van het onderzoeksgebied met zicht naar het oosten.	14
Figuur 9: Inplantingplan (Initiatiefnemer 2021).	15
Figuur 10: Dwarsdoorsnede van de afgraving binnen het onderzoeksgebied (Initiatiefnemer 2021). ...	16
Figuur 11: Dwarsdoorsnede van de padelvelden (Initiatiefnemer 2021).	16
Figuur 12: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	18
Figuur 13: Digitaal Hoogte Model met aanduiding van het onderzoeksgebied en nabije waterlopen. .	19
Figuur 14: Locaties hoogteprofielen binnen onderzoeksgebied.	20
Figuur 15: Hoogteprofiel van west naar oost (1) en van noord naar zuid (2)	20
Figuur 16: Hillshade met aanduiding van het onderzoeksgebied	21
Figuur 17: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	22
Figuur 18: Oorspronkelijk boorplan (bron: ABO nv 2020, archeologienota ID: 14909).	23
Figuur 19: GRB met aanduiding van de locatie van de reeds uitgevoerde boringen binen het onderzoeksgebied (bron: ABO nv 2020, archeologienota ID: 14909).	23
Figuur 20: Foto van boring 4 (bron: ABO nv 2020, archeologienota ID: 14909). De foto moet worden gelezen van linksboven naar rechtsboven en van linksonder naar rechtsonder.	24
Figuur 21: Boorstaat van boring 4 (bron: ABO nv 2020, archeologienota ID: 14909).	25
Figuur 22: Foto van boring 6 (ABO nv 2020). De foto moet worden gelezen van linksboven naar rechtsboven en van linksonder naar rechtsonder.	25
Figuur 23: Boorstaat van boring 6 (bron: ABO nv 2020, archeologienota ID: 14909).	26
Figuur 24: Boorprofielen van boringen 1 tot en met 4 (bron: ABO nv archeologienota ID: 14909).	27
Figuur 25: Boorprofielen van boringen 5 tot en met 7 (bron: ABO nv archeologienota ID: 14909).	28
Figuur 26: Gedigitaliseerde quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	29
Figuur 27: Quartairgeologische sequentie ter hoogte van het onderzoeksgebied (Geopunt 2021).	30
Figuur 28: Gedigitaliseerde tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	30
Figuur 29: Bodemerosiekaart op perceelsniveau met aanduiding van het onderzoeksgebied.	31
Figuur 30: Bodemgebruikskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	32
Figuur 31: Topografische situering van de sites Alfsberg, Nachtegaalhoeve (Blauwesteen) en Kontich-Kazerne (Kapelveld-Steenakker), Annaert 1994.	34
Figuur 32: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied en de erfgoedwaarden.	36
Figuur 33: DHM kaart met aanduiding van de CAI locaties binnen een straal van 1 km rondom het onderzoeksgebied.	39
Figuur 34: GRB met weergave van de archeologienota's in de omgeving van het onderzoeksgebied waarvan reeds een aktename genomen is.	40
Figuur 35: Fricxkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	41
Figuur 36: Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	42
Figuur 37: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied.	43
Figuur 38: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	44
Figuur 39: Poppkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	45

Figuur 40: Kaart uit 1939 met aanduiding van het onderzoeksgebied.	46
Figuur 41: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch (1971) met weergave van het onderzoeksgebied.	47
Figuur 42: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (1979-1990) met weergave van het onderzoeksgebied.....	48
Figuur 43: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (2014) met weergave van het onderzoeksgebied.....	48
Figuur 44: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (2015) met weergave van het onderzoeksgebied.....	49
Figuur 45: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (2020) met weergave van het onderzoeksgebied.....	49

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Geraadpleegde bronnen (Cartesius, Geopunt 2021).	33
Tabel 2: Overzicht CAI-data rondom het onderzoeksgebied (Inventaris Onroerend Erfgoed 2021).	38

1 INLEIDING

1.1 THESAURUS

Bureaustudie, Kontich, Meylweg, Kontich-Kazerne steentijd, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen, cuesta, controleboringen, vrijgave.

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode: 30162	Onroerend Erfgoed: 2021A294
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	
- Straat + nr.:	Meylweg net ten zuiden van huisnummer 41B
- Postcode:	2550
- Fusiegemeente:	Kontich
- Land:	België
Lambertcoördinaten 1972 (EPSG:31370)	X min: 156918.42, Y min: 203051.33 X max: 157014.82, Y max: 203133.74
Kadaster	
- Gemeente:	Kontich
- Afdeling:	2
- Sectie:	C
- Percelen:	64K2, 64L2
Onderzoekstermijn	Februari 2021

1.3 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van de archeologienota is nagaan in welke mate het bodemarchief wordt bedreigd door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven. Ten eerste wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van de site. Daarnaast wordt nagegaan welke bewaring we kunnen verwachten van deze archeologische resten en wat de impact van de geplande ingreep in de bodem zal zijn op deze resten. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

De gegevens voor deze analyse worden gehaald uit bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten in combinatie met de plannen geleverd door de opdrachtgever. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies worden geformuleerd voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek, *in situ* bewaring of vrijgave van het terrein.

1.4 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK

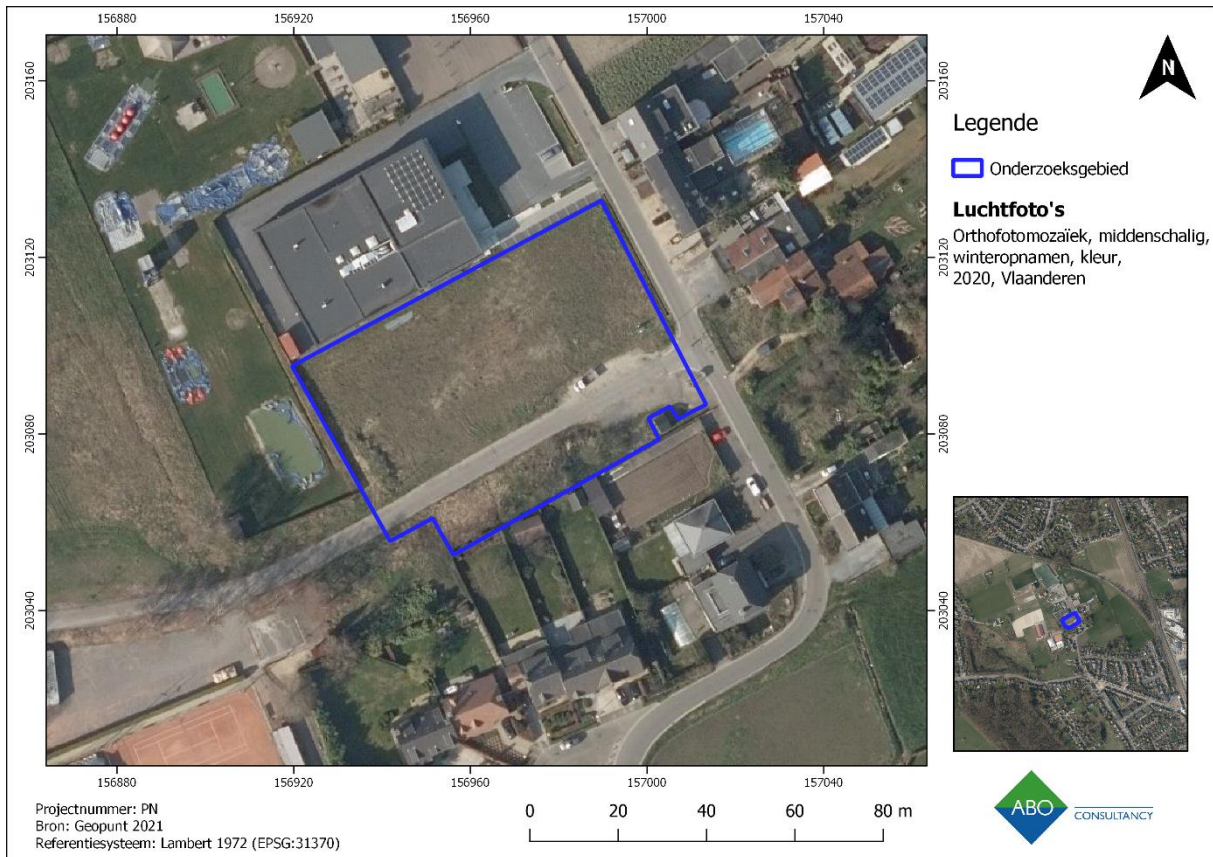
Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Het project betreft de aanleg van padelvelden met bijbehorende kantine, verharde parking en groenzone. Het onderzoeksgebied bevindt zich aan Meylweg (net ten zuiden van huisnummer 41B) te Kontich.

De beoogde werken worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Het onderzoeksgebied bevindt zich volgens het gewestplan in gebieden voor recreatie. Aangezien het een aanvraag betreft waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem meer dan 1.000 m² beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft meer dan 3.000 m² bedraagt, dient voorafgaand aan het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, een archeologienota te worden opgesteld (Onroerend Erfgoeddecreet 5.4.1).

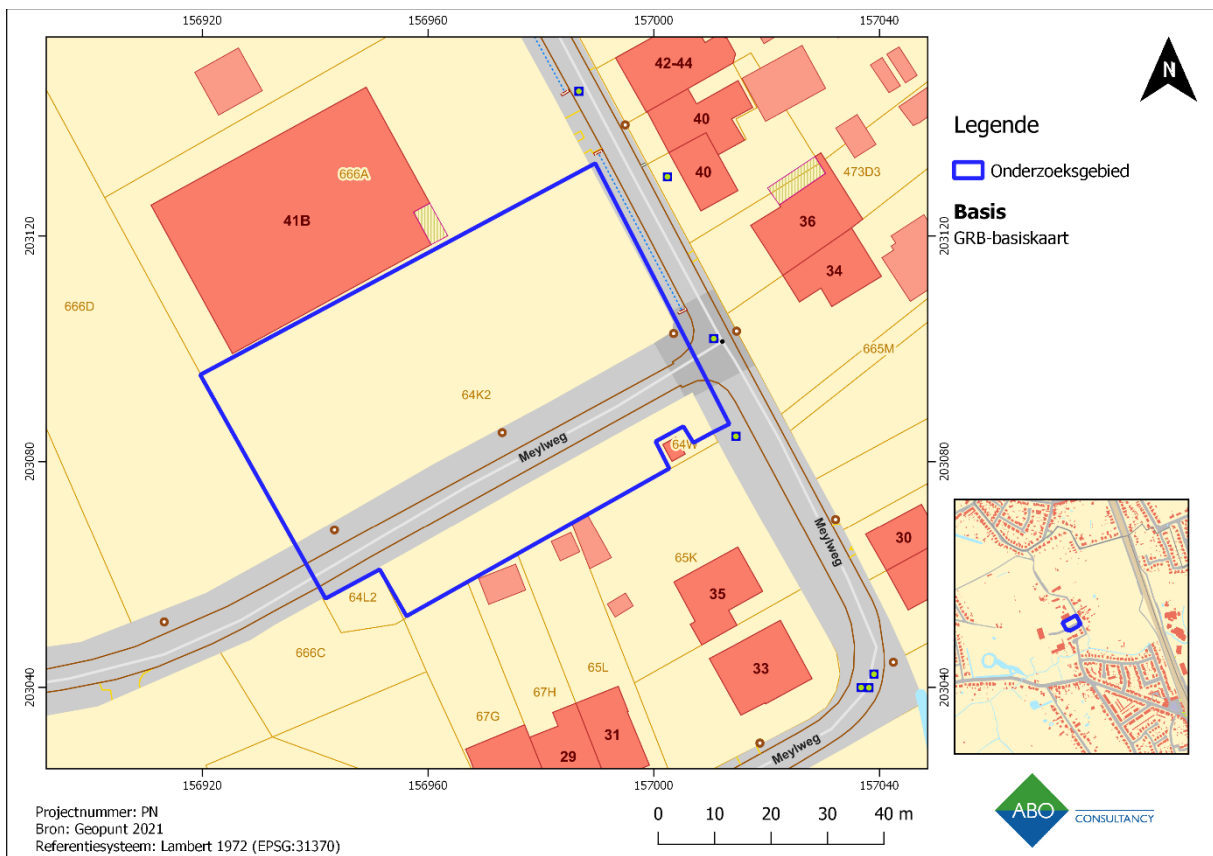
Deze archeologienota is gebaseerd op een archeologienota waarover reeds een akte is genomen (Figuur 3). Het onderzoeksgebied valt bijna volledig binnen een zone waarover reeds een archeologienota is geschreven in 2020 door ABO nv (De Rijck 2020, ID: 14909). Onder de geplande werken viel hoofzakelijk de bouw van een feestzaal. Hieromheen werden parkeerplaatsen, verhardingen en groenzones voorzien. Binnen het traject van deze archeologienota werden enkele controleboringen uitgevoerd om de bewaringstoestand en de graad van verstoring van de bodem te onderzoeken. Uit de boorresultaten kwam naar voren dat er een verstoring aanwezig is binnen het terrein. Echter, de plannen die in deze archeologienota (ID: 14909) werden beschreven zijn momenteel gewijzigd, waardoor er een nieuwe archeologienota zal moeten worden opgemaakt. Onder de geplande werken vallen nu de aanleg van padelvelden, kantine, verhardingen en groenzones.

1.5 AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

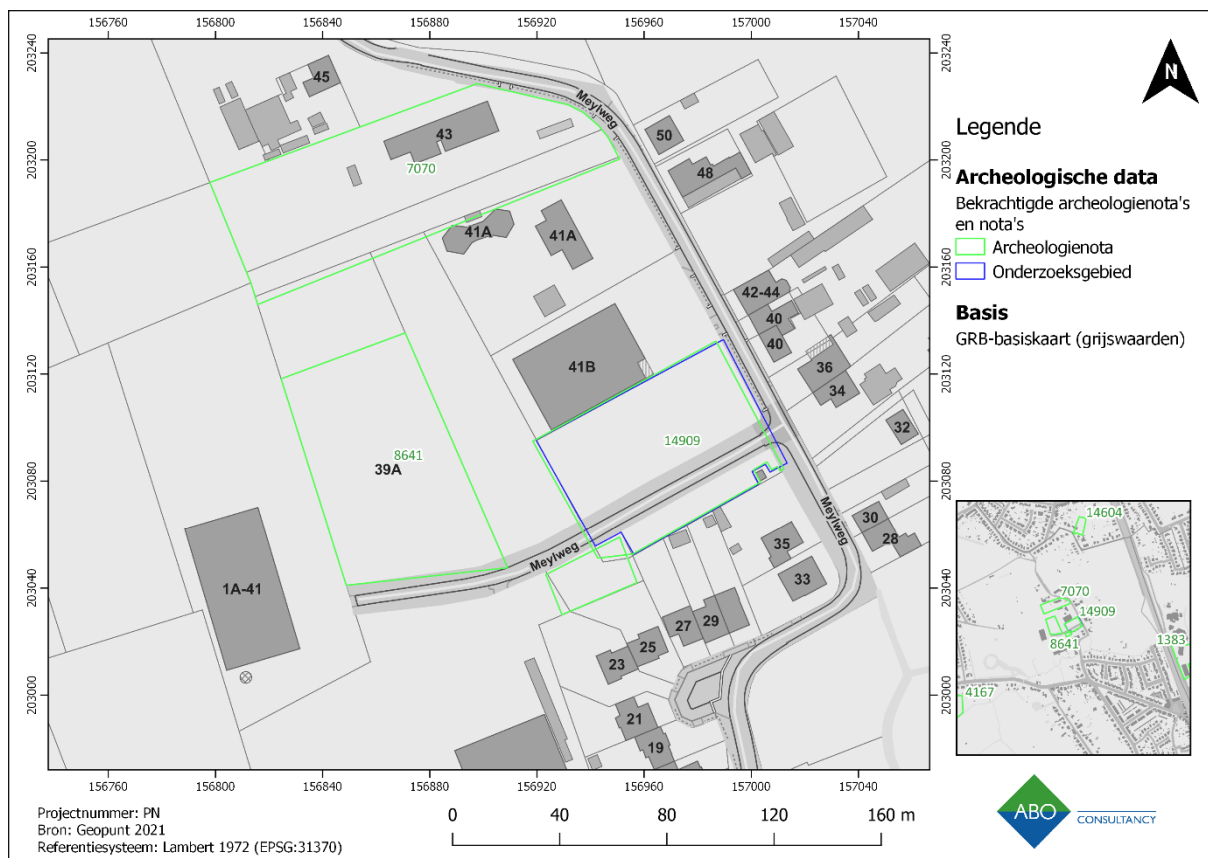
Het onderzoeksgebied is gelegen ten oosten van het historische centrum van Kontich, ter hoogte van een recente vertakking van de Meylweg (Figuur 1). Het onderzoeksgebied bevindt zich binnen de percelen 64K2 en 64L2 (Figuur 2). De totale oppervlakte bedraagt 4.120 m².

Figuur 1: Luchtfoto (2020) met aanduiding van het onderzoeksgebied.

Figuur 2: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied.

Figuur 3: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied met hierin de archeologienota's waarvan reeds akte genomen is.

1.6 ONDERZOEKSSTRATEGIE

Volgende twee stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

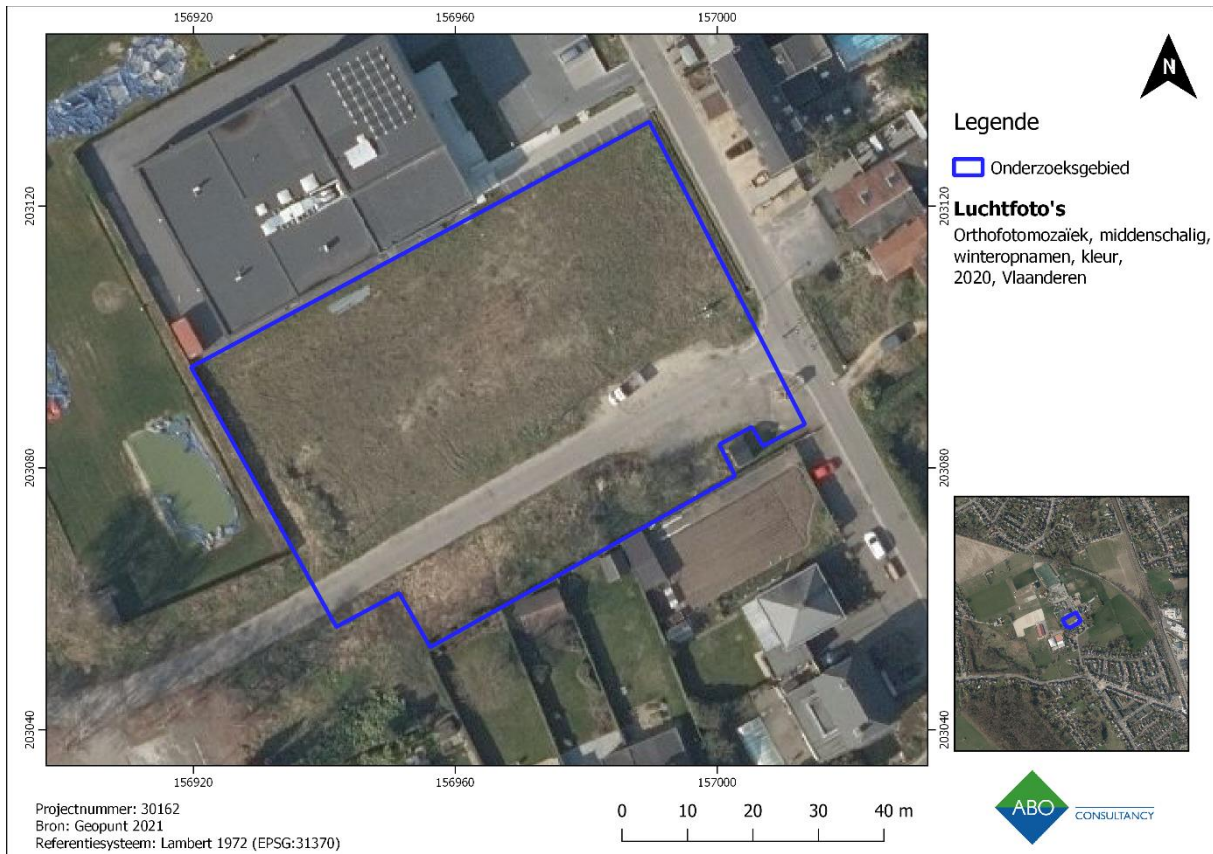
- 1) Een analyse van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het onderzoeksgebied in een breder landschappelijk kader. Hiertoe werden zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- 2) Een analyse van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geeft inzicht in het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Hierbij werden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

Het archeologisch verwachtingsprofiel wordt vervolgens geconfronteerd met de aard van de geplande werken met als doel het bepalen van de impact van deze werken en een advies te formuleren.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het onderzoeksgebied is volgens het gewestplan in gebied voor dagrecreatie gelegen. Het braakliggende terrein is naar alle waarschijnlijkheid slechts verstoord door herhaaldelijk omwoelen van de grond. De dieper gelegen ondergrond is mogelijk nog onverstoord. Het onderzoeksgebied bevindt zich aan weerszijden van een recente vertakking van de Meylweg. Deze asfaltweg wordt behouden en zal worden verbreed tot 5 m breedte. Er dienen geen afbraakwerken plaats te vinden om de geplande werken uit te voeren.

Figuur 4: Luchtfoto (2020) met weergave van het onderzoeksgebied.

Figuur 5: Foto van het onderzoeksgebied met zicht naar het zuiden.

Figuur 6: Foto van het onderzoeksgebied met zicht naar het noordwesten.

Figuur 7: Foto van het onderzoeksgebied met zicht naar het westen.

Figuur 8: Foto van het onderzoeksgebied met zicht naar het oosten.

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

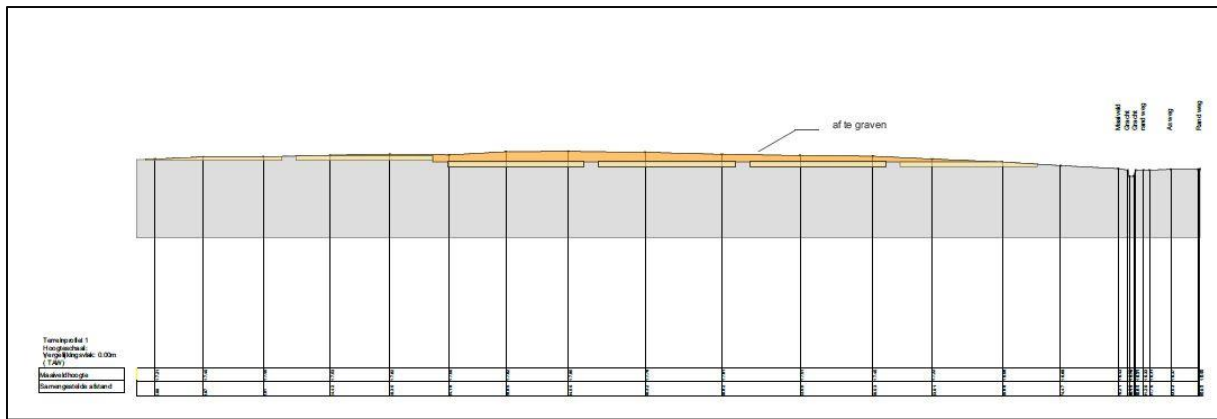
De geplande ingrepen voorzien in de realisatie van padelvelden met kantine, verhardingen en groenzones (Figuur 9). Deze werken zullen hierbeneden worden toegelicht.

Figuur 9: Inplantingplan (Initiatiefnemer 2021).

2.2.1 AFGRAVING

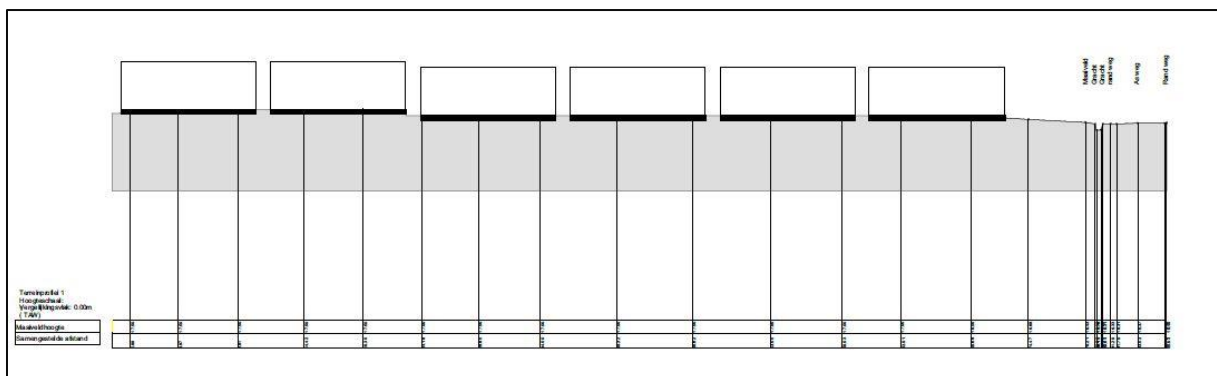
Voordat er met de werken kan worden gestart zal het onderzoeksgebied worden afgegraven. De afgraving is wisselend van diepte en hangt af van het hoogteprofiel. Zo helt het op van de Meylweg richting het westen en van de servitutedeweg richting het noorden. De minimale diepte van afgraving bedraagt ca. 0,4 m-mv en de maximale ca. 1,25 m-mv (Figuur 10).

Figuur 10: Dwarsdoorsnede van de afgraving binnen het onderzoeksgebied (Initiatiefnemer 2021).

2.2.2 PADELVELDEN

Binnen het onderzoeksgebied worden in totaal 8 padelvelden aangelegd. Elk padelveld is ca. 218 m² groot. De padelvelden worden op een onderlaag van 30 cm steenslag en 10 cm drainbeton aangelegd. In totaal wordt er dus 40 cm-mv diep afgegraven. Deze afgraving is al meegenomen in de aanduiding van de afgraving (Figuur 10). In Figuur 11 is de dwarsdoorsnede van de padelvelden te zien. Rondom ieder veld komt er tevens een funderingszool die ca. 0,4 m-mv diep komt te zitten.

Figuur 11: Dwarsdoorsnede van de padelvelden (Initiatiefnemer 2021).

2.2.3 BOUW KANTINE

In het centrale deel van het onderzoeksgebied wordt een kantine gebouwd van ca. 150 m². De kantine zal gefundeerd worden op een funderingsplaat met zolen rondom. De maximale diepte van verstoring bedraagt ca. 0,8 m-mv.

2.2.4 AANLEG VAN VERHARDINGEN

Rondom en tussen de padelvelden wordt een verharding aangelegd over een totale oppervlakte van ca. 750 m². Hier zal het bodemarchief voor ca. 0,4 m-mv diepte verstoord worden.

In het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied zal een parkeerterrein in grassdals worden aangelegd (225 m²). Hier zal het bodemarchief ook voor ca. 0,4 m-mv diepte verstoord worden.

De servitudeweg zal opnieuw worden aangelegd. Deze weg is ca. 5 m breed (ca. 400 m²).

2.2.5 AANLEG VAN GROENZONES

Ter hoogte van de parking zal een groenzone worden aangelegd. Er wordt ook een groenzone voorzien langs de oostelijke grens van het onderzoeksgebied. Hier zal het bodemarchief ca. 0,5 tot plaatselijk 1 m-mv diep verstoord worden. In totaal wordt er over een oppervlakte van ca. 995 m² groenzones gecreëerd.

2.2.6 CONCLUSIE

Het gehele onderzoeksgebied zal voor de geplande werken minimaal 0,4 en maximaal 1,25 m-mv diep worden afgegraven. Daarna zullen de padelvelden worden aangelegd (ca. 1.745 m²) en een kantine gebouwd (ca. 150 m²). Rondom de padelvelden zal een verharding worden aangelegd (ca. XX m²) en groenzones gecreëerd (ca. xxx m²). Er zal tevens een parkeerterrein worden aangelegd (ca. xx m²). De servitudeweg zal opnieuw worden verhard.

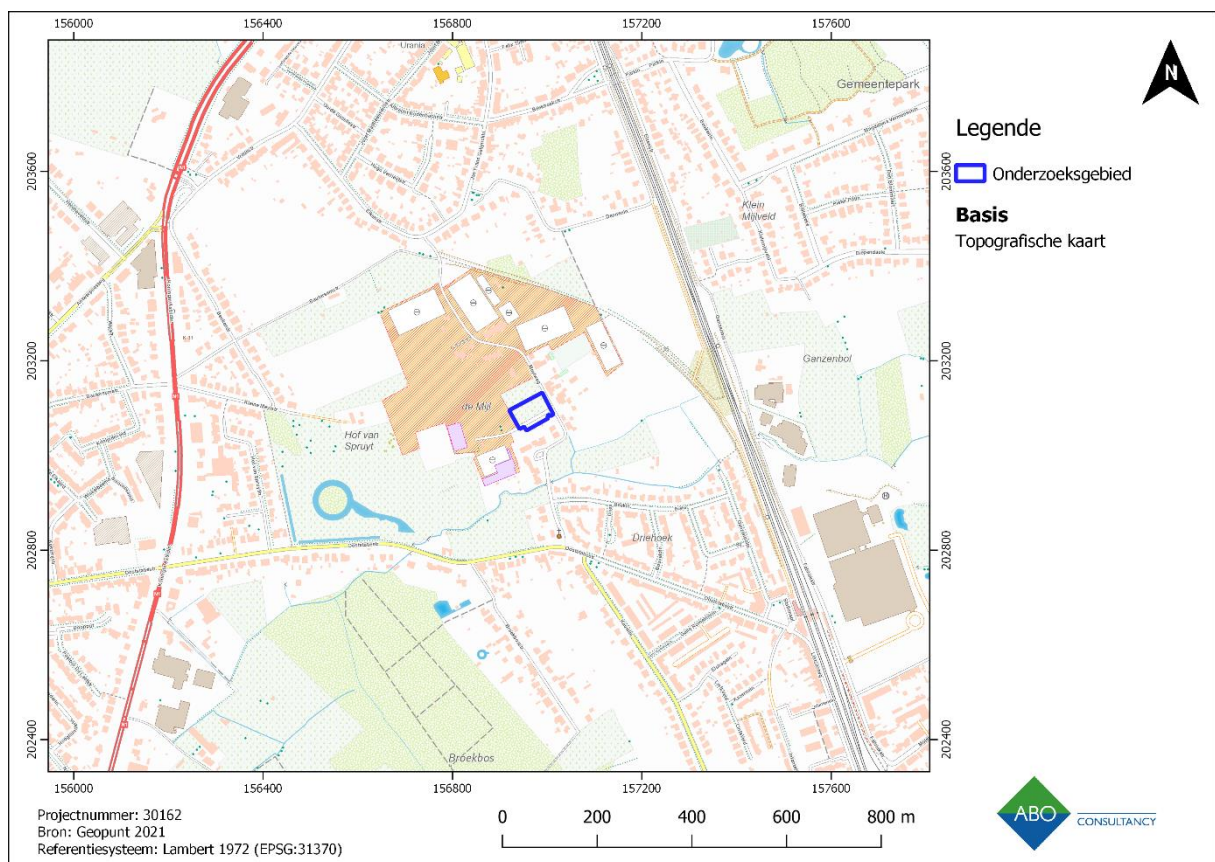
Geplande ingrepen	Oppervlakte	Verstoringsdiepte
Afgraving gehele onderzoeksgebied	ca. 4.120 m ²	Maximaal 1,25 m-mv
8 padelvelden	Ca. 1.745 m ²	Ca. 0,4 m-mv
Kantine	Ca. 150 m ²	Ca. 0,8 m-mv
Verhardingen tussen padelvelden	Ca. 750 m ²	Ca. 0,4 m-mv
Parkeerterrein met grasdals	Ca. 225 m ²	Ca. 0,4 m-mv
Groenzone	Ca. 995 m ²	Ca. 0,5 – 1 m-mv
Aanleg servitudeweg	Ca. 400 m ²	Ca. 0,5 m-mv

3 ASSESSMENTRAPPORT: LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

3.1.1 TOPOGRAFIE

Op de topografische kaart wordt het plangebied afgebeeld binnen zijn ruimere omgeving. Zo zien we dat het centrum van de gemeente Kontich zich op anderhalve kilometer ten westen bevindt. Op dezelfde afstand maar dan richting het zuiden situeert zich Kontich-Kazerne, gekend als de locatie van een Romeins vicus. Voorts ligt het plangebied tussen de N1 in het westen en de spoorlijn Mechelen-Antwerpen ten oosten. Direct te noorden van het onderzoeksgebied bevinden zich diverse sportterreinen.

Figuur 12: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

3.1.2 HOOGTEVERLOOP

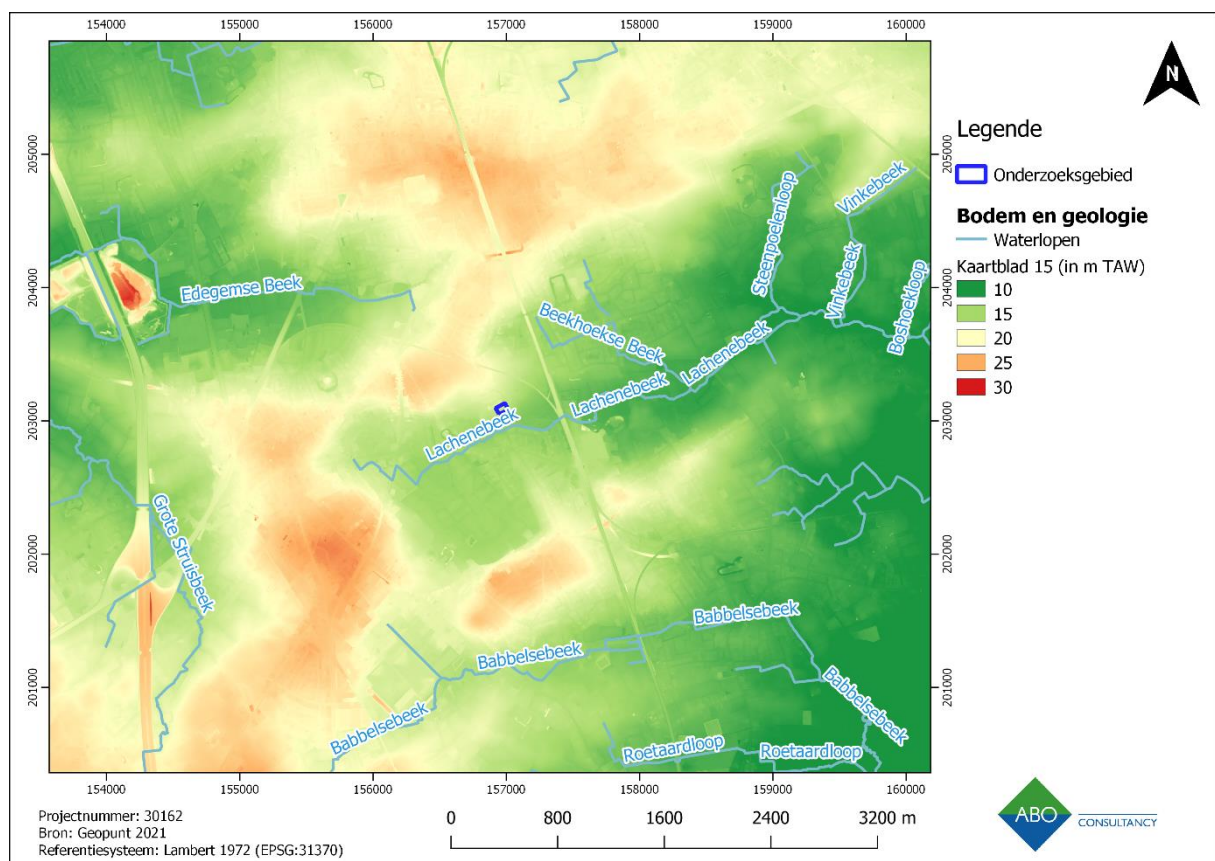
Het reliëf wordt weergegeven in de vorm van een Digitaal Terreinmodel-kaart (DTM) en Skyviewkaart (Figuur 16).

Op het Digitaal Hoogtemodel is te zien dat het onderzoeksgebied zich aan de rand van een cuesta bevindt (Figuur 13). Dit is de cuesta van de klei van Boom; een topografische zuidwest-noordoost lopende verhevenheid ten zuiden van Antwerpen. Het hoogste punt van de cuesta van Boom bevindt zich ten oosten van Reet op 31 m TAW. De cuesta vormt een interfluvium tussen de Demer, de Dijle, de Rupel en de depressie van de Kleine Nete. Het is onderverdeeld in drie subcuesta's omwille van de aanwezigheid van twee doorbraakdalen: de subcuesta van het Land van Waas, de subcuesta van Heist-

op-den-Berg en de subcuesta van het Land van Boom. Vanaf de lijn Niel-Schelle gaat de cuesta abrupt over in de vlakke polders van het mondingsgebied van de Rupel. Naar het noorden in het doorbraakdal van Hoboken stijgt de rug nog tot 15 – 20 m om vervolgens te verdwijnen ten noorden van Hoboken. De randen van de cuesta tonen sporen van erosie daar waar riviertjes en beken sinds het Tertiair de cuesta draineren en het water afvoeren naar de Schelde.¹

Het onderzoeksgebied bevindt zich aan een uitloper van de subcuesta van het land van Boom.² De cuesta ligt ten noordnoordwesten van het onderzoeksgebied. Gezien het centrum van Kontich op ca. 22,2 m hoogte TAW ligt, kan gesteld worden dat het onderzoeksgebied zich op een lager gelegen deel van de gemeente bevindt. Op een honderdtal meter ten zuiden van het plangebied komt de Lachenebeek voor.

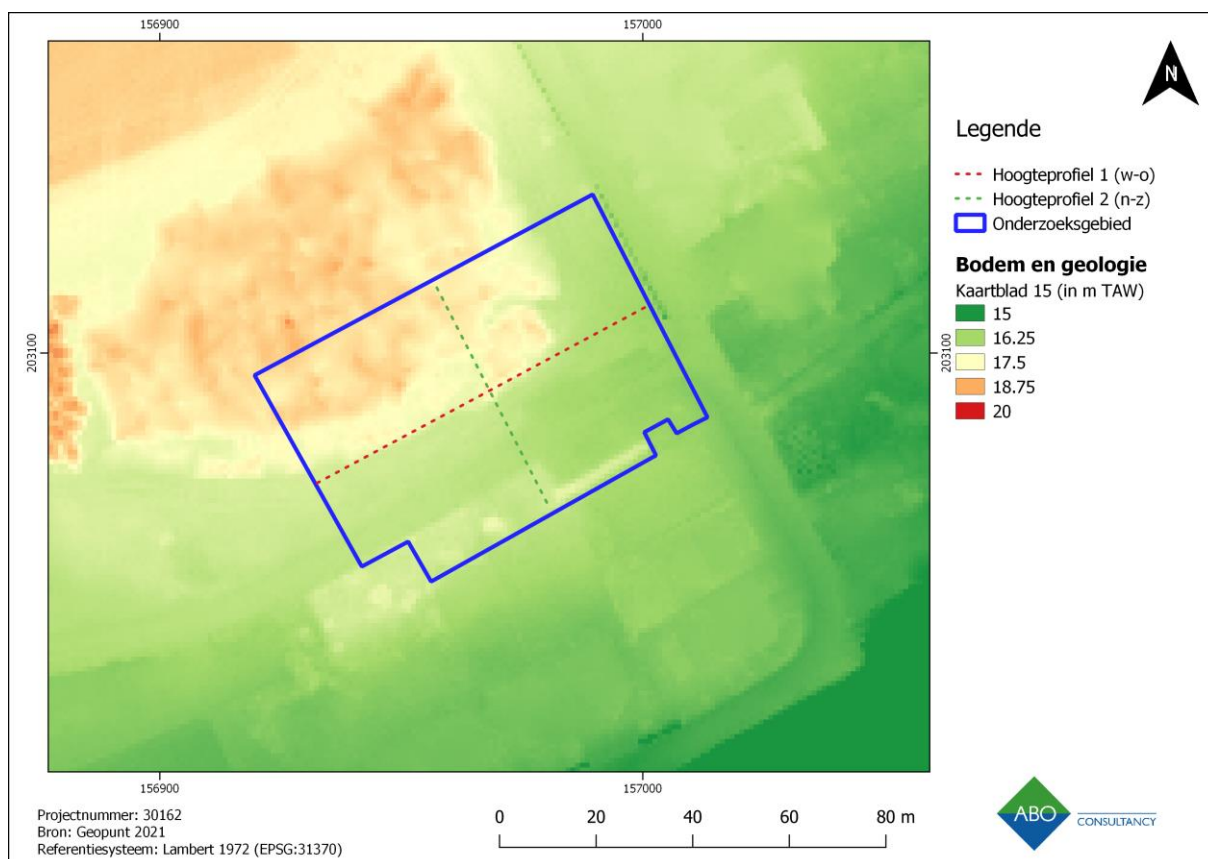
In het algemeen is het gebied niet vlak, het bevindt zich tussen de 16 en 18 m TAW, met een hoger gelegen zone in het noorden en westen van het plangebied. Op de west-oost lopende profiellijn vallen enkele verhevenheden op, waarbij kan aangenomen worden dat deze van antropogene oorsprong zijn. Op de noord-zuid lopende profiellijn valt naast de dalende lijn ook de abrupte daling halverwege het terrein op. Dit hangt naar alle waarschijnlijkheid samen met de aanleg van de aftakking van de Meylweg. Ook op de Skyviewkaart valt in het noorden en noordwesten inderdaad een verhevenheid op die gekoppeld kan worden aan een uitloper van de zuidwest-noordoost lopende verhevenheid of een reliëfwijziging door antropogene tussenkomst.

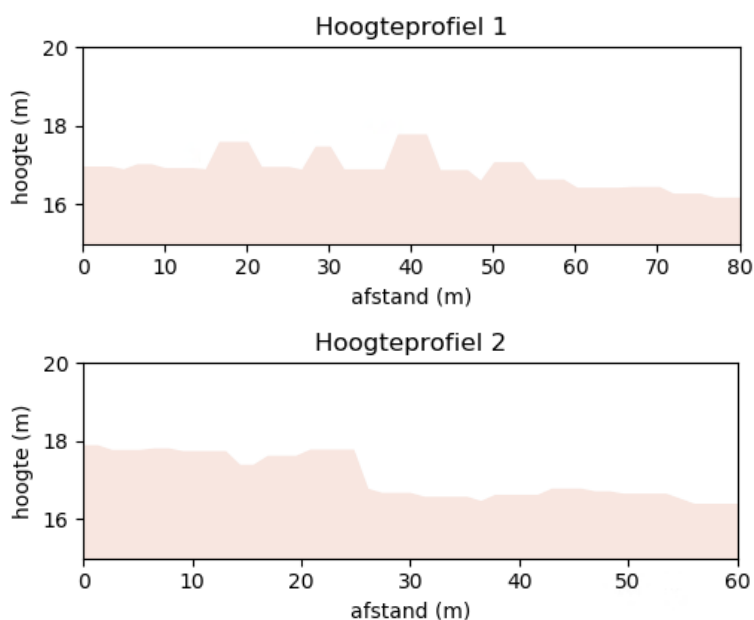
Figuur 13: Digitaal Hoogte Model met aanduiding van het onderzoeksgebied en nabije waterlopen.

¹ Adams et. al., 2002: 6-7. ; De Moor en Pissart, 1992. ; Bogemans, 2005. ; Jacobs et al. 2010, p 14.

² Adams et. al., 2002. ; De Moor & Pissart 1992. ; Bogemans 2005.

Figuur 14: Locaties hoogteprofielen binnen onderzoeksgebied.

Figuur 15: Hoogteprofiel van west naar oost (1) en van noord naar zuid (2)

Figuur 16: Hillshade met aanduiding van het onderzoeksgebied

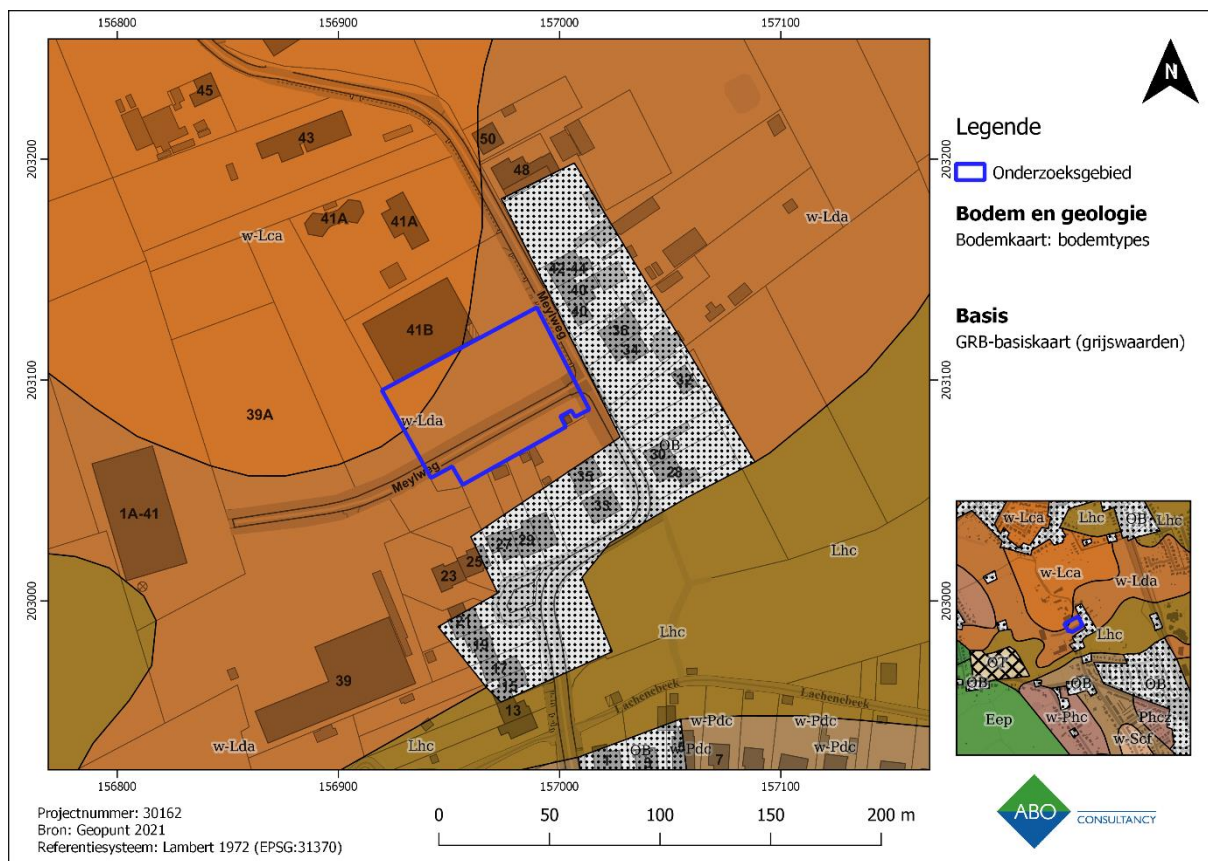
3.2 BODEMKUNDIGE EN GEOLOGISCHE SITUERING

3.2.1 BODEMKAART

De bodemkaart toont dat het onderzoeksgebied werd gekarteerd als bodemtypes w-Lca (noordwestelijke uithoek; oranje) en w-Lda (grootste deel; donkeroranje) (Figuur 17). Beide behoren tot de zandleemgronden en omvatten een textuur B-horizont. De serie Lda (donkeroranje) betreft matig gleyige zandleemgronden en de serie Lca (oranje) zwak gleyige zandleemgronden. Het voorvoegsel 'w' duidt op een klei-zandsubstraat dat hier aanwezig is. In de nabije omgeving komt ook de serie Lbc (kakigroen) voor, wederom een zandleemgrond, maar droog en met een verbrokkelde textuur B horizont. Ook bebouwde zones (OB) komen voor in de buurt van het onderzoeksgebied (zie ook deel 2, 3.3).³

Echter, zoals eerder aangegeven blijkt er een verstoring aanwezig te zijn binnen het onderzoeksgebied. Dit zal worden toegelicht in de volgende paragraaf.

³ Van Ranst en Sys, 2000: 18-19, 162-164.

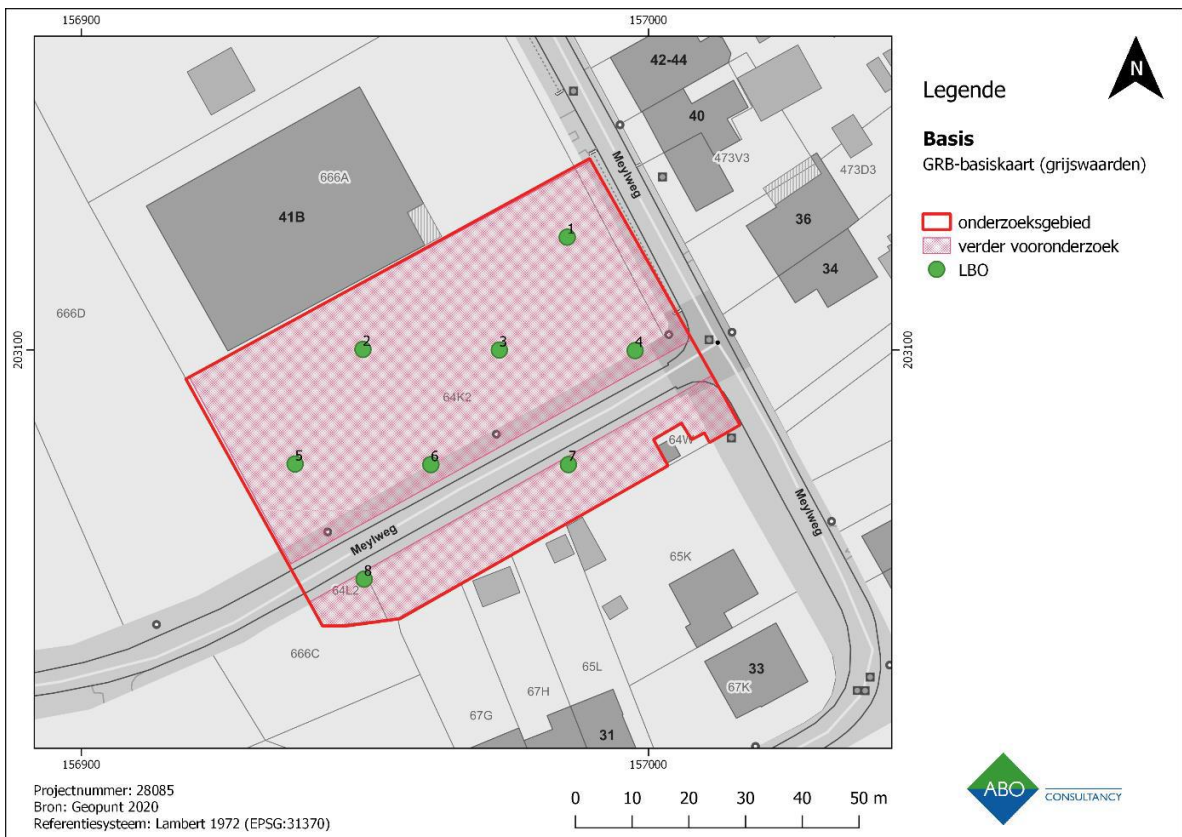
Figuur 17: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

3.2.2 REEDS UITGEVOERDE CONTROLEBORINGEN (ABO NV 2020)

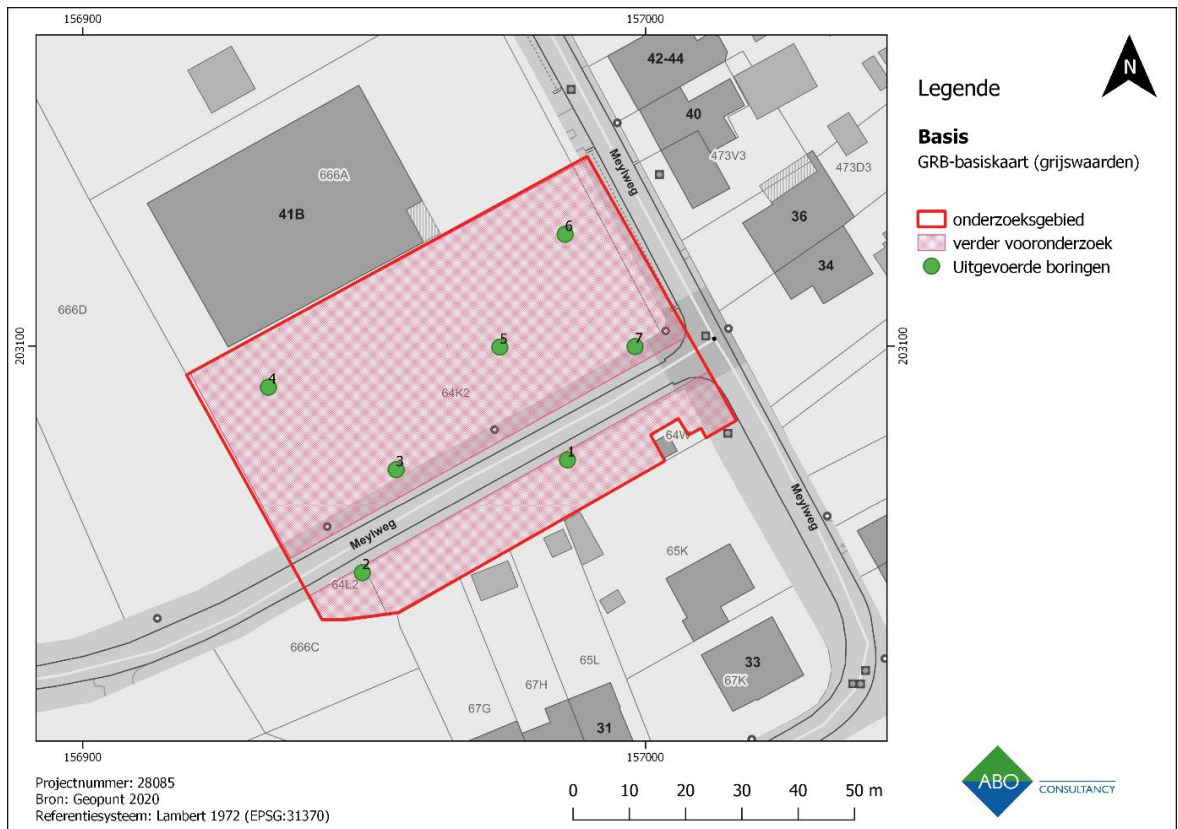
Zoals eerder werd aangegeven, valt het onderzoeksgebied volledig binnen een zone waarover reeds een archeologienota is geschreven en waarvan akte is genomen (ABO nv 2020, ID: 14909). Onder de geplande werken viel hoofdzakelijk de bouw van een feestzaal. Hieromheen werden parkeerplaatsen, verhardingen en groenzones voorzien. Binnen het traject van deze archeologienota werden 8 controleboringen uitgevoerd op 13 mei 2020 door een medewerker van ABO nv om de bewaringstoestand en de graad van verstering van de bodem te onderzoeken. Uit de bureaustudie kwam namelijk naar voren dat er een reëel archeologisch potentieel aanwezig is vanaf de steentijd tot de nieuwste tijd.

Op voorhand werd bepaald om 8 controleboringen manueel te zetten (Figuur 18). Deze boringen zouden worden uitgezet in een regelmatig, verspringend driehoeksgrid van 24 m bij 20 m – d.i. 24 m tussen de boringen binnen 1 raai en 20 m tussen de raaien. Echter, op het terrein was er besloten om in totaal 7 controleboringen uit te voeren. De oorspronkelijke boring nr. 5 werd niet uitgevoerd. De oorspronkelijke boornummers 2 en 6 waren hierdoor naar het westen verschoven. In Figuur 19 zijn de locaties van de uitgevoerde controleboringen te zien. Deze controleboringen werden opnieuw genummerd.

Alle boringen werden manueel geplaatst met een edelmanboor (diameter 7 cm). De boorprofielen werden telkens gefotografeerd en digitaal geregistreerd. De boringen reikten idealiter tot in de C-horizont en minimaal tot de gekende geplande versteringsdiepte.

Figuur 18: Oorspronkelijk boorplan (bron: ABO nv 2020, archeologienota ID: 14909).

Figuur 19: GRB met aanduiding van de locatie van de reeds uitgevoerde boringen binen het onderzoeksgebied (bron: ABO nv 2020, archeologienota ID: 14909).

Uit de boorresultaten kwam naar voren dat er een verstoring aanwezig is binnen het gehele terrein, waardoor het gekarteerde bodemtype niet bevestigd kon worden. In boringen 1 en 2 is een dikke Ap-horizont aanwezig van 1,2 m dik. Vanaf 1,2 m-mv is hier een C-horizont aangetroffen. In boringen 3 tot en 7 is er vanaf 2 cm-mv tot 2 m-mv een verstoring slaag aangetroffen. De aanwezigheid van zeer fijn groen glauconiethoudend tertiair zand wijst er wellicht op dat het onderzoeksgebied in het verleden is afgegraven en opgehoogd om het terrein te nivelleren.

De Ap bestaat overall uit donkerbruin matig grof zand en is in de meeste boringen amper aanwezig. Ter hoogte van boringen 1 en 2 is de Ap evenwel 1,2 m dik. Het is ter hoogte van deze twee boringen dat ook een C-horizont is aangetroffen.

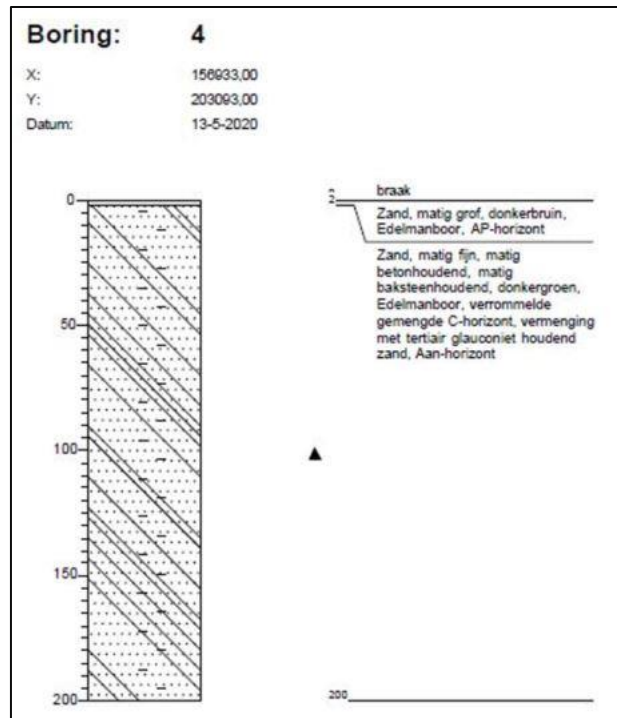
In boringen 2 tot en met 5 is er onder de dunne Ap-horizont een ongeveer 2m dikke verrommelde gemengde Aan-horizont aangetroffen. De vermenging is hier waarschijnlijk met tertiair glauconiethoudend zand. Binnen deze drie boringen is er geen intacte C-horizont aangetroffen.

In boringen 6 en 7 komt direct onder de dunne Ap een glauconiethoudende tertiaire zeer fijne zandlaag voor tot 1,3 m-mv. Hieronder komt een donkergrijsbruine laag voor, wat waarschijnlijk de vroegere Ap laag was. Deze sequentie wijst duidelijk op een niet originele bodemopbouw.

De verwachte B-horizont (en dus originele bodemopbouw) werd niet aangetroffen. Ook minstens de toplaag van de C-horizont werd geraakt. Dit komt hoogstwaarschijnlijk doordat het onderzoeksgebied in het verleden is afgegraven en opgehoogd.

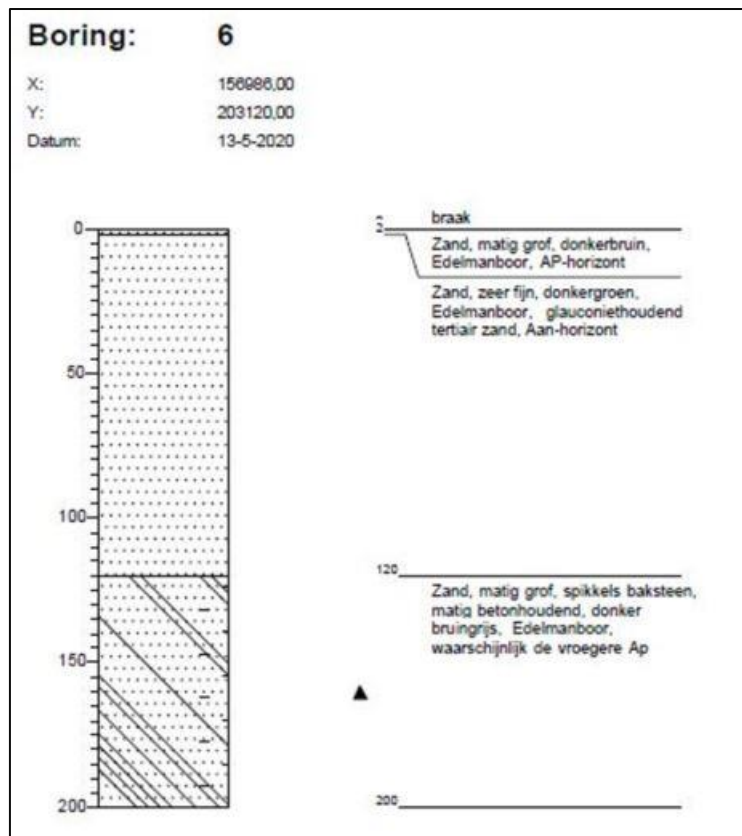
Figuur 20: Foto van boring 4 (bron: ABO nv 2020, archeologienota ID: 14909). De foto moet worden gelezen van linksboven naar rechtsboven en van linksonder naar rechtsonder.

Figuur 21: Boorstaat van boring 4 (bron: ABO nv 2020, archeologienota ID: 14909).

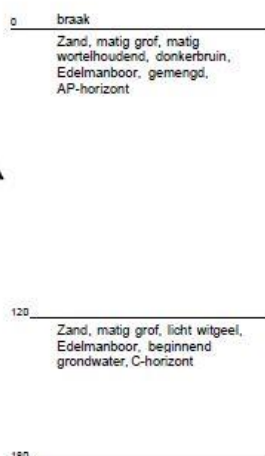
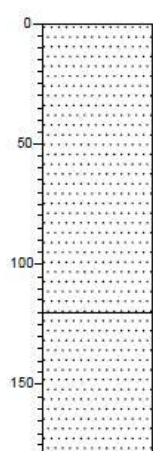
Figuur 22: Foto van boring 6 (ABO nv 2020). De foto moet worden gelezen van linksboven naar rechtsboven en van linksonder naar rechtsonder.

Figuur 23: Boorstaat van boring 6 (bron: ABO nv 2020, archeologienota ID: 14909).

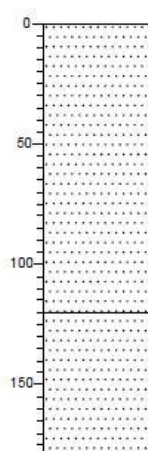
Boring: 1

X: 156986,00
Y: 203080,00
Datum: 13-5-2020

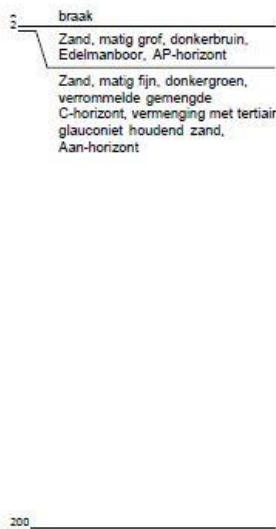
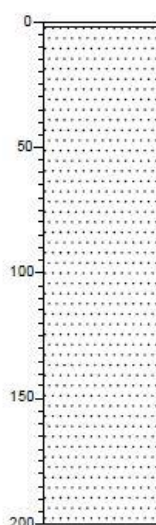
Boring: 2

X: 156960,00
Y: 203060,01
Datum: 13-5-2020

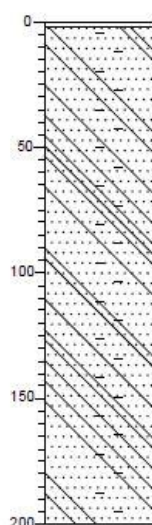
Boring: 3

X: 156956,00
Y: 203078,00
Datum: 13-5-2020

Boring: 4

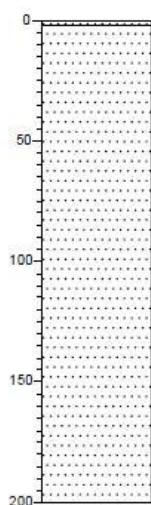
X: 156933,00
Y: 203093,00
Datum: 13-5-2020

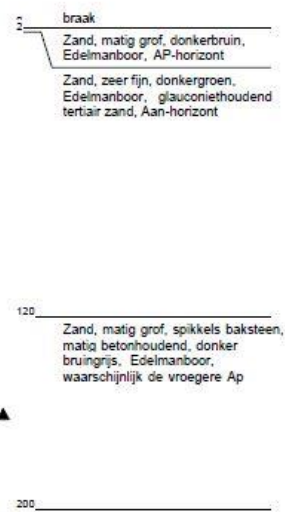
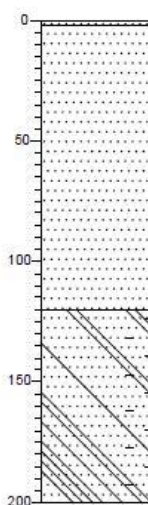
Figuur 24: Boorprofielen van boringen 1 tot en met 4 (bron: ABO nv archeologienota ID: 14909).

Boring: 5

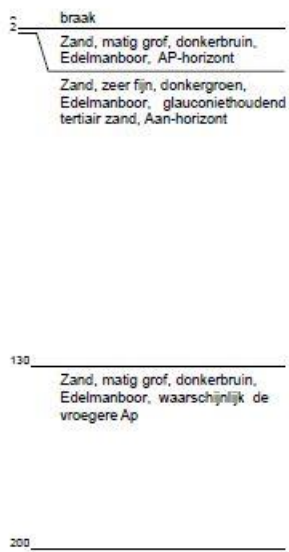
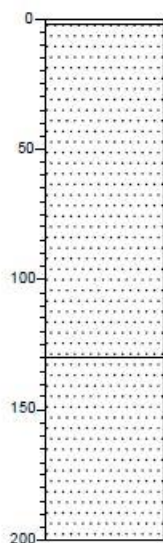
X: 150674,00
 Y: 203100,00
 Datum: 13-5-2020

Boring: 6

X: 150686,00
 Y: 203120,00
 Datum: 13-5-2020

Boring: 7

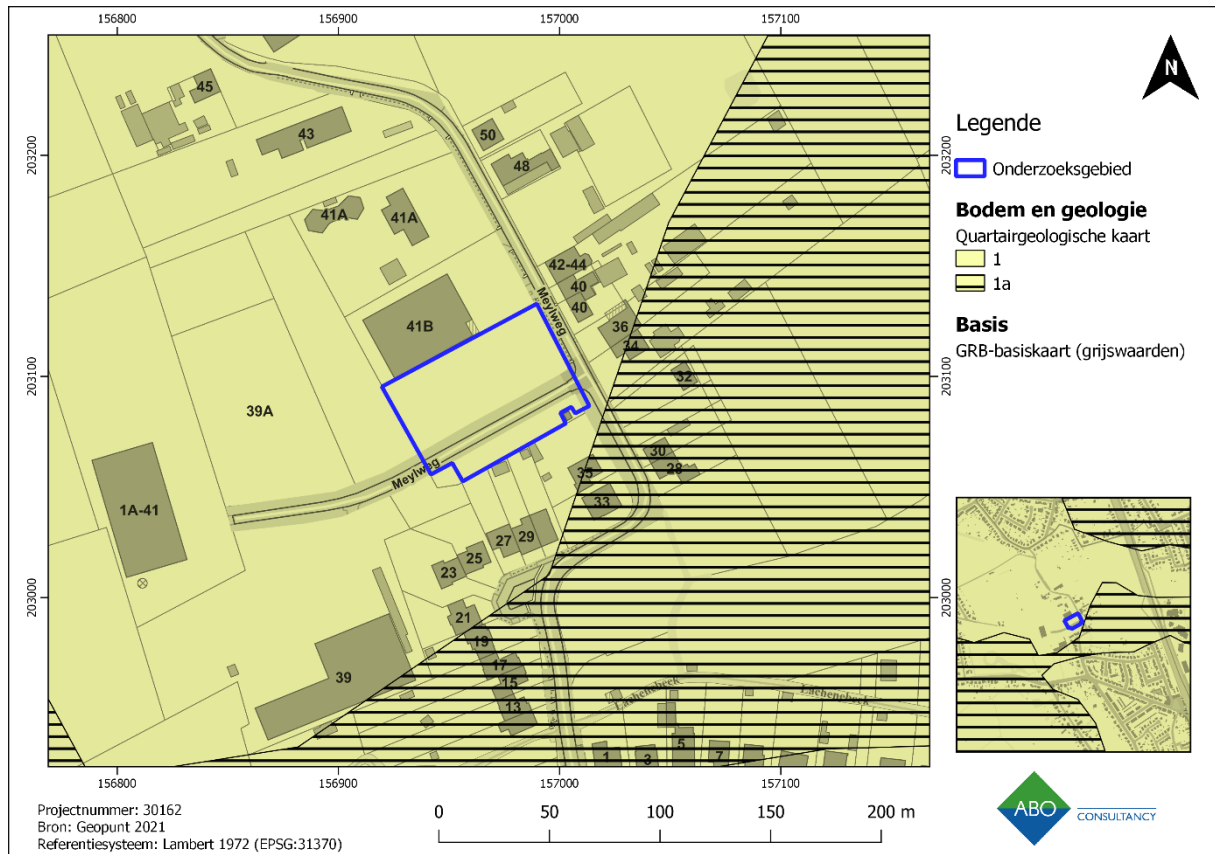
X: 150698,00
 Y: 203100,00
 Datum: 13-5-2020

Figuur 25: Boorprofielen van boringen 5 tot en met 7 (bron: ABO nv archeologienota ID: 14909).

3.2.3 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

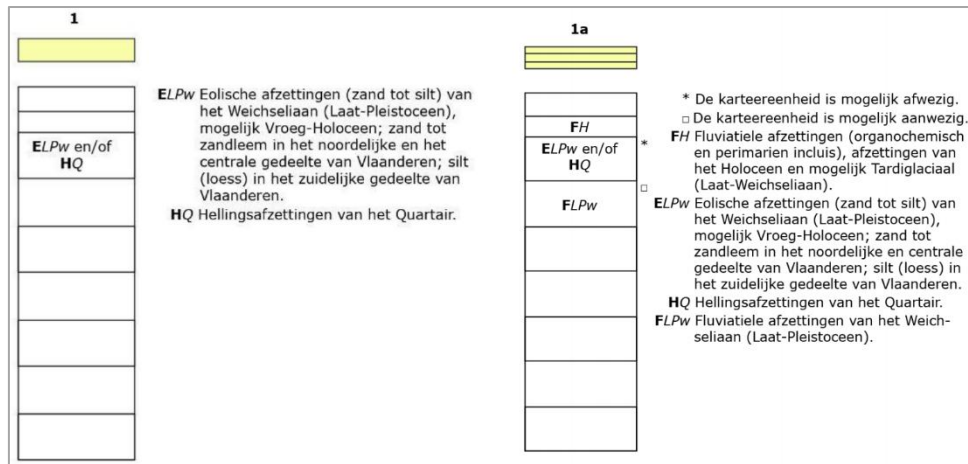
De quartairgeologische kaart geeft aan dat binnen het onderzoeksgebied eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Het onderzoeksgebied valt binnen type 1 en ligt nabij type 2. De morfologie van de cuesta van Boom wordt sterk bepaald door het onderliggende tertiaire substraat, met name de Boomse klei. De oorspronkelijke topografie van dit gebied werd echter sterk gewijzigd door de intensieve kleiontginning. De meeste quartaire sedimenten van dit gebied zijn diachrone hellingssedimenten. Het zijn zandige tot lemig-kleiige sedimenten die ontstaan zijn door herwerking van in situ sedimenten.⁴ Gemiddeld is het pakket van quartaire sedimenten op de cuesta slechts 2,5m dik.⁵

Figuur 26: Gedigitaliseerde quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

⁴ Adams et. al., 2002, 6-7.

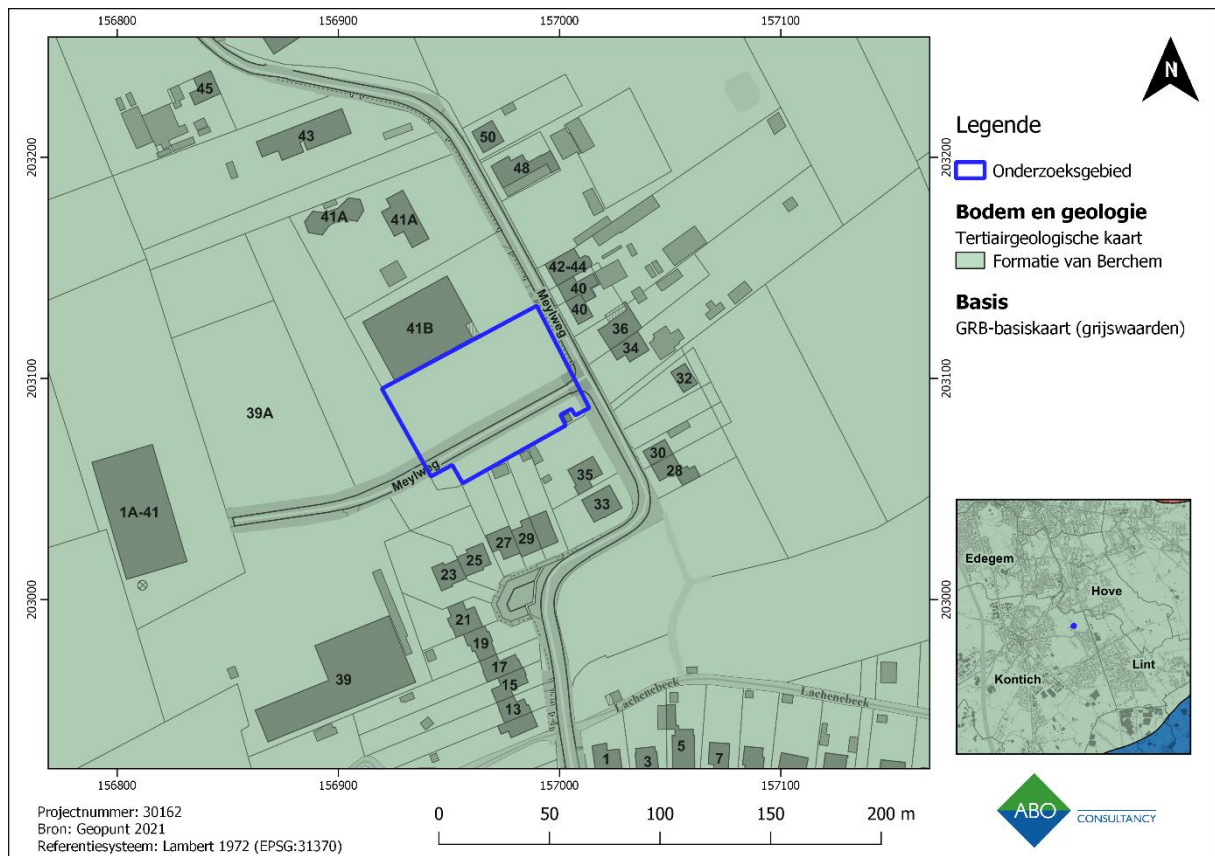
⁵ Jacobs et al. 2010, p 14.

Figuur 27: Quartairgeologische sequentie ter hoogte van het onderzoeksgebied (Geopunt 2021).

3.2.4 TERTIAIRGEOLOGISCHE KAART

De tertiaire ondergrond in het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door de Formatie van Berchem (Bc). Dit bestaat uit donkergroen tot zwart sterk glauconiethoudend zand met plaatselijk schelpen en onderaan klei. De Formatie van Berchem is gemiddeld 25m dik en ligt boven de Formatie van Boom, welke zware grijze siltige en glimmerhoudende klei omvat.⁶

Figuur 28: Gedigitaliseerde tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

⁶ Adams et al., 2002, 6-7. ; Jacobs et al. 2010, 26.

3.2.5 BODEMEROSIEKAART

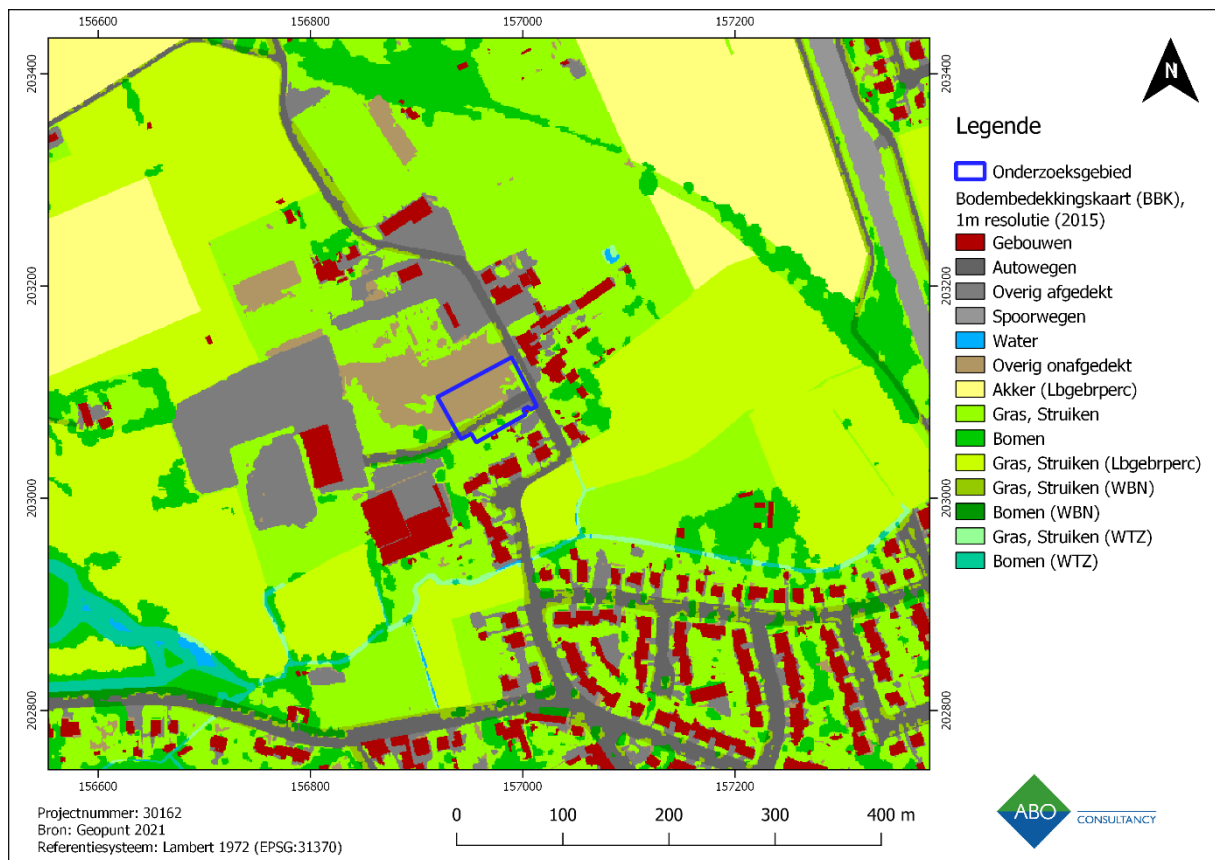
De bodemerosiekaart toont dat er geen informatie beschikbaar is voor het onderzoeksgebied (Figuur 29). In de nabijheid van het gebied is omwille van het gebruik van de gronden als landbouwgrond, zeer lage (lichtgroen) tot verwaarloosbare (donkergroen) bodemerosie vastgesteld. Een laag bodemerosiepotentieel is bevorderlijk voor de bewaring van het bodemarchief.

Figuur 29: Bodemerosiekaart op perceelsniveau met aanduiding van het onderzoeksgebied.

3.2.6 BODEMGEBRUIKSKAART

Het bodemgebruiksbestand geeft aan dat het perceel bijna volledig uit “overig onafgedekt” bestaat. Dit wijst op de braakliggende toestand van het terrein. De zuidelijke zone wordt ingenomen door de weg.

Figuur 30: Bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

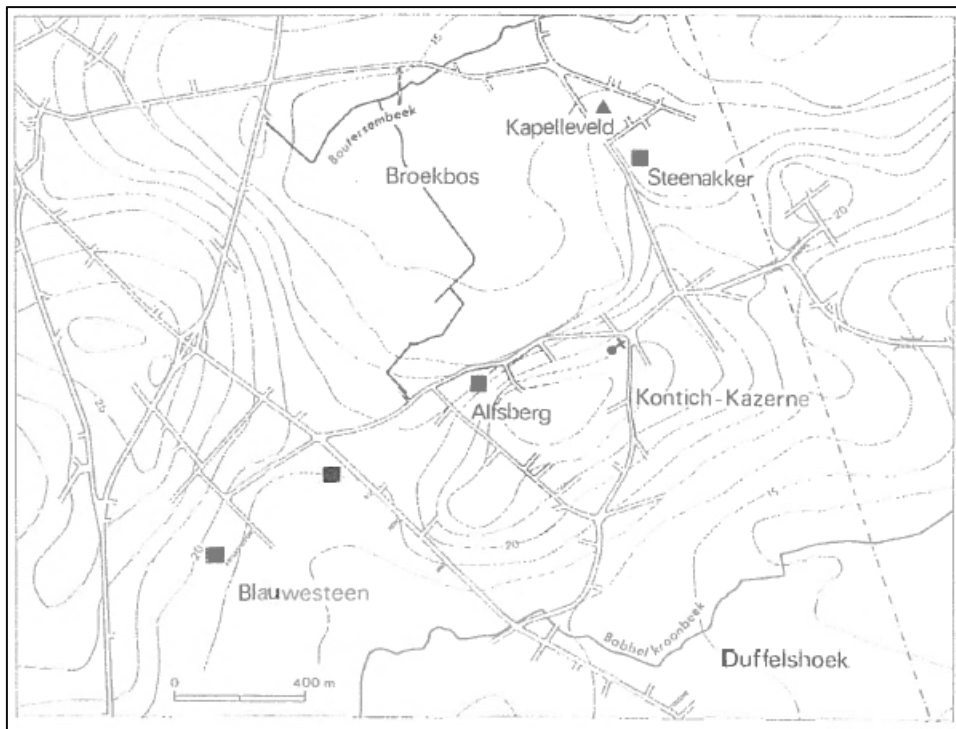
Geraadpleegde bronnen hoofdstuk 4 met betrekking tot archeologische voorkennis	Toelichting
Inventarissen	
Inventaris archeologische zone	Buiten archeologische zone
Inventaris bouwkundig erfgoed	Niet relevant, cf. 4.1.1
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Niet van toepassing
Centrale Archeologische Inventaris (CAI)	Relevant, cf. 4.1.2
Inventaris historische stadskern	Niet van toepassing
Inventaris gebieden waar geen archeologie te verwachten valt	Niet van toepassing
Wereldoorlogrelicten	Niet van toepassing
Cartografische bronnen	
Fricxkaart (ca. 1745)	Relevant, cf. 4.3.1
Ferrariskaart (ca. 1771-1778)	Relevant, cf. 4.3.2
Atlas der Buurtwegen (ca. 1841)	Relevant, cf. 4.3.3
Vandermaelenkaarten (1846- 1854)	Relevant, cf. 4.3.4
Poppkaarten (1842-1879)	Relevant, cf. 4.3.5
1939	Relevant, cf. 4.3.6
Ortholuchtfoto's	
Kleinschalige zomeropnamen, zwart-wit, 1971	Relevant, cf. 4.4
Kleinschalige zomeropnamen, kleur, 1979-1990	Relevant, cf. 4.4
Middenschalige winteropnamen, kleur, 2014	Relevant, cf. 4.4
Middenschalige winteropnamen, kleur, 2015	Relevant, cf. 4.4
Middenschalige winteropnamen, kleur, 2020	Relevant, cf. 4.4

Tabel 1: Geraadpleegde bronnen (Cartesius, Geopunt 2021).

4.1 HISTORISCH KADER

Kontich kent een lange en rijke geschiedenis. De oudste archeologische vondst van deze regio is afkomstig van de Alfsberg, gelegen op zo'n 1,2km van het onderzoeksgebied. Het betreft een silex tjongerspits die dateert van het laat-paleolithicum. Deze spits toont de aanwezigheid van de prehistorische mens aan in het gebied van het huidige Kontich sinds omstreeks 10.000 v.C. ⁷

De vroegste bewoningssporen in de regio werden aangetroffen op de site Kontich-Kazerne. Het betreft twee waterputten die d.m.v. C14-datering van het hout teruggebracht kunnen worden tot de vroege – midden-bronstijd. De gedateerde waterput werd gedoopt tot de oudste gekende waterput van Vlaanderen. ⁸

Figuur 31: Topografische situering van de sites Alfsberg, Nachtegaalhoeve (Blauwesteen) en Kontich-Kazerne (Kapelleveld-Steenakker), Annaert 1994.

Ook doorheen de ganse ijzertijd kende het gebied van Kontich bewoning. Bewoningssporen alsook een grafveld uit de vroege ijzertijd zijn gekend van de site Nachtegaalhoeve/Duffelsesteenweg. Nog aan de Duffelsesteenweg werd een boerenerf uit de midden-ijzertijd aangetroffen. De Alfsberg leverde uit deze periode zo'n acht gebouwen op en ook te Kontich-Kazerne kwam een midden-ijzertijdgebouw tevoorschijn in de bodem. ⁹

Verschillende bewoningssporen uit de late ijzertijd en vroeg-Romeinse periode zijn gekend. Wederom zijn de sites Alfsberg en Kontich-Kazerne de voortrekkers. Te Alfsberg werd vanuit het begin van de late ijzertijd een openluchtheiligdom aangetroffen, welk later herbouwd werd tot een vluchtburcht

⁷ Antwerpse Vereniging voor Romeinse Archeologie, 2016-2018: <http://www.avra.be/opgravingen-kontich>.

⁸ Idem.

⁹ Idem.

(*Viereckschanze*) met een gracht en wal. Dit alles werd afgebroken met de overgang naar de Romeinse tijd. Te Kontich-Kazerne werd een nederzetting met een Keltisch heiligdom (*fanum*) en verschillende greppels, afvalkuilen en woonstalhoeves aangetroffen. Ook hier moest deze bebouwing plaatsmaken voor de Romeinse bezetting, in de vorm van een vicus.¹⁰

De romanisatie van de bewoners kwam in stroomversnelling rond ca. het jaar 70. Op de site Kontich-Kazerne ontstond in deze periode een baandorp met Gallo-Romeinse tempel. De nederzetting bestond uit verschillende straten met woningen met erven en een pottenbakkersoven binnen een greppelsysteem. Kontich kende een regionaal belang omwille van diens administratieve functie.¹¹

In de hoek van de cella van de Gallo-Romeinse tempel werd een kinderskelet aangetroffen, welk gedateerd werd tot de Merovingische periode.¹²

De middeleeuwse bewoners bezetten vooreerst wat vandaag de dorpskern van Kontich is. Zo werd onder de Sint Martinuskerk een Romaanse voorganger van ca. 1150 aangetroffen. Rond de kerk bevonden zich ook enkele pre-Romaanse graven. Verder stamt een put van de site Nachtegaalhoeve uit de late 11^e – vroege 12^e eeuw, maar verder is er van de vroege middeleeuwen weinig gekend.¹³

Vanuit Kontich werden parochies gesticht in verschillende steden in de omgeving. Verschillende heren heersten doorheen de 16^e en 17^e eeuw, waarvan de meeste hun kasteel hadden in Kontich. De zetel van de heren van Kontich was het domein-Groeningen, ook gekend als het Kontichs Hof.¹⁴

Op basis van demografische gegevens wordt duidelijk dat Kontich de overgang maakte van een agrarisch dorp naar een verstedelijkt randgebied van de Antwerpse agglomeratie. De groei en uitbreiding van Kontich is ook zichtbaar op onderstaande historische kaarten. Rond 1900 telde Kontich amper 5000 inwoners, waar dit momenteel 20 keer zoveel is. In 1869-1870 splitste Kontich zich af van Lint en in 1977 fuseerde het met Waarloos, waardoor het oorspronkelijke grondgebied ongeveer gelijk bleef.¹⁵

4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

Voor de beschrijving van het geïnventariseerde erfgoed in de omgeving van het onderzoeksgebied wordt het Geoportaal Onroerend Erfgoed gebruikt. Er bevinden zich in de directe omgeving van het onderzoeksgebied weinig erfgoedwaarden. Ten zuiden van het onderzoeksgebied bevinden zich enkele bouwkundige erfgoedwaarden, echter, gezien de grote afstand tot het onderzoeksgebied zijn deze minder relevant voor de bureaustudie.

¹⁰ Idem.

¹¹ Idem.

¹² Idem.

¹³ Idem.

¹⁴ Vandeputte, 2008: 187.

¹⁵ Idem.

Figuur 32: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied en de erfgoedwaarden.

4.2.1 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Het onderzoeksgebied is niet opgenomen in een vastgestelde of afgebakende archeologische zone en behoort ook niet tot de gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

De zone rondom het onderzoeksgebied is rijk aan gekende archeologische data. Binnen een straal van 1.000 m bevinden zich reeds erg diverse sporen en vondsten van diverse perioden. Aan de Boutersembeek (Lachenebeek) werd tijdens rioleringswerken een knuppelweg aangetroffen uit de 17-18^e eeuw.¹⁶ Langsheen de Ooststatiestraat bevindt zich de middeleeuwse Motte van Boutersem, welke in de 13^e eeuw als versterkte hoeve ontstond.¹⁷ Van de site Meylweg IV is dankzij een prospectie de losse vondst van een blauwe glazen armband gekend, vermoedelijk afkomstig uit de ijzertijd. Hier werd ook een aardewerkconcentratie gevonden uit de vroege middeleeuwen en Merovingische periode, met onder meer een fragment van een spinschijfje in Eifelwaar.¹⁸ Een prospectie iets verder, ter hoogte van Meylweg III, leidde tot de losse vondst van aardewerk met een onzekere datering (evt. metaaltijden).¹⁹ Op de hoek van de Ooststatiestraat en de Broekbosstraat bevond zich Hoeve Klein Boutersem, een hoeve met neerhof uit de late middeleeuwen, gekend van de Ferrariskaart (1771-1777).²⁰ De losse

¹⁶ Centraal Archeologische Inventaris, 2018: <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/105225>.

¹⁷ Centraal Archeologische Inventaris, 2018: <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/105217>.

¹⁸ Centraal Archeologische Inventaris, 2018: <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/105629>.

¹⁹ Centraal Archeologische Inventaris, 2018: <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/151223>.

²⁰ Centraal Archeologische Inventaris, 2018: <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/105268>.

oppervlaktevondst met ID 100269 betreft een lithisch silexartefact uit de steentijd, handgevormd aardewerk als ook Romeins materiaal, waar allen geen verdere informatie over gekend is. Deze vondsten werden gevonden te Meylweg III.²¹ Te Meylweg II werd wederom een losse steentijdvondst gedaan. Ook een concentratie midden-Romeins (2-3^e eeuw) aardewerk en een losse vondst handgevormd ijzertijdaardewerk werd hier aangetroffen. Een midden-Romeinse kuil en paalkuil werden nog aangetroffen bij de inspectie van een sleuf voor een gaspijplijn.²² Te Boutersemstraat I werd een mogelijk mesolithische duimnagelschrabber ingezameld als toevallige losse vondst.²³

Gelegen in de hoek van de Ooststatiestraat, de Kauwlei en de Elshagenlaan bevindt zich de site Kontich-Kazerne (Kapelleveld-Steenakker). Opgravingen op deze site vonden sinds 1964 plaats in verschillende campagnes door AVRA en IAP. Deze leverden verschillende vondsten en structuren op o.b.v. grondsporen, uit diverse perioden. Het betreft bewoningsporen uit de bronstijd en midden-ijzertijd, als ook losse bewoningskernen uit de vroeg-Romeinse periode (1e eeuw) en een midden-Romeinse vicus (2e-midden 3e eeuw).²⁴

Uit de midden-bronstijd zijn twee waterputten gekend. De midden-ijzertijd nederzetting leverde enkele La Tène-hutkommen, diverse kuilen met aardewerk en een glazen armbandfragment op. Eén kuil kon worden geïdentificeerd als toebehorend aan de vroege ijzertijd. Van de Romeinse tijd werd een vicus met zo'n 19 waterputten, een weg en een tempel aangetroffen. De tempel werd aan het einde van de 2e eeuw vernield en bestond mogelijk al in de Flavische periode.²⁵

Onderstaande tabel toont de CAI-data binnen een straal van 1000 m, op volgorde van nabijheid tot het onderzoeksgebied.

ID	Adres	Naam	Datering
100269	Meylweg III	Lithisch artefact (losse vondst) Handgevormd AW (losse vondst) Onbepaald (losse vondst)	Steentijd onbepaald Romeins
100963	Boutersemstraat I	Duimnagelschrabber (losse vondst)	Mesolithicum?
101097	Verbrande Hoeve I	Huis / hoeve	15-16 ^e E
101421	Kapelleveld-Steenakker	Woonsite Vicus met waterputten en tempel	Midden ijzertijd Romeins
105119	Verbrande Hoeve II	Vlakgraf met urne	onbepaald
105120	Jan Frans Gellyncklaan 219	Steentijdartefact (losse vondst)	steentijd
105171	Vredewijk I	AW (losse vondst)	metaaltijden
105172	Kasteel Weyninchhoven	Hoeve	10-13 ^e E
105190	Vredewijk II	Lithisch materiaal	Mesolithicum

²¹ Centraal Archeologische Inventaris, 2018: <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/100269>.

²² Centraal Archeologische Inventaris, 2018: <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/105222>.

²³ Centraal Archeologische Inventaris, 2018: <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/100963>.

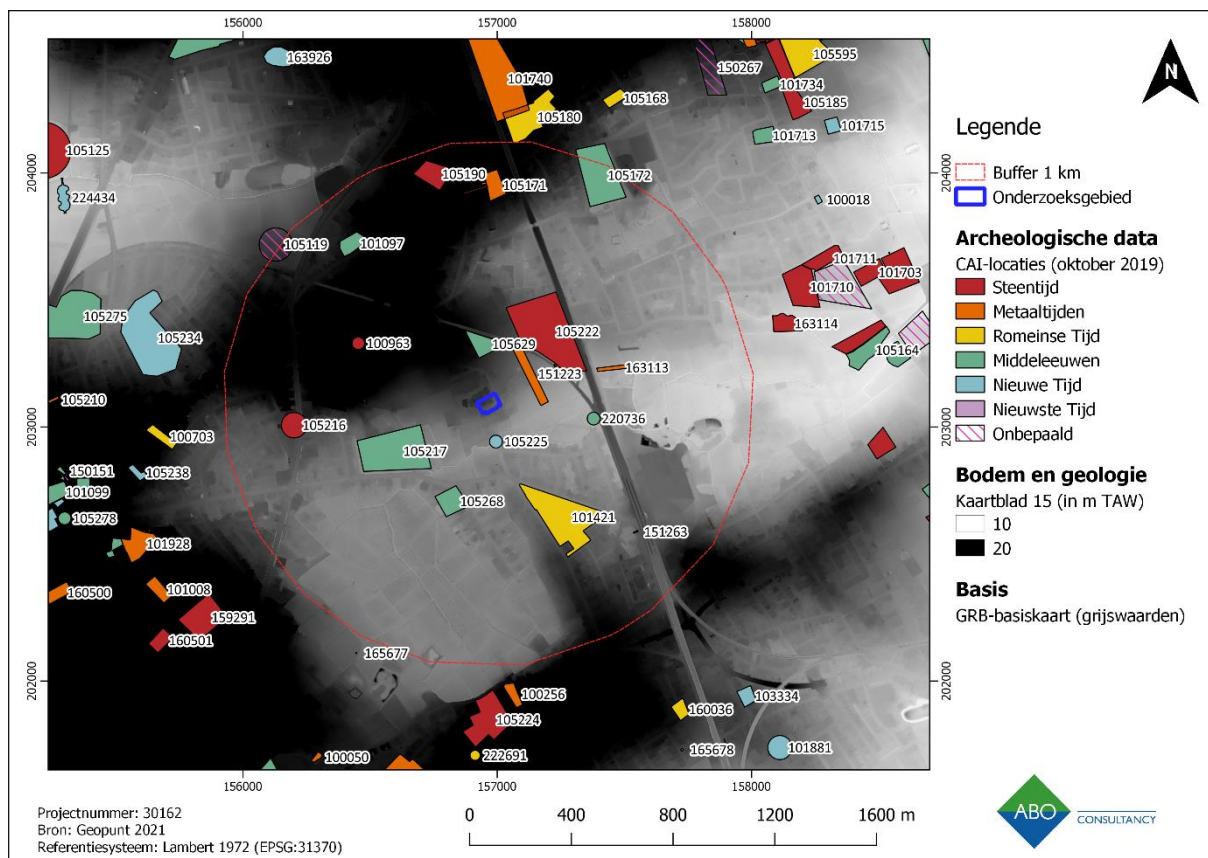
²⁴ Centraal Archeologische Inventaris, 2018: <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/101421>.

²⁵ Centraal Archeologische Inventaris, 2018: <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/101421>.

		AW AW AW	Metaaltijden Midden-Romeins Volle middeleeuwen
105216	Konijnenveld I	Hutkommen en vuursteenartefacten	neolithicum
105217	Lintsesteenweg VIII	AW Motte van Boutersem	Onbepaald Late middeleeuwen
105222	Meylweg II	Grondsporen en AW AW Lithisch artefact?	Midden Rom. Ijzertijd Steentijd?
105225	Meylweg I	Houten weg	17 ^e eeuw
105268	Meylweg II	Hoeve Klein Boutersem (cfr. Ferraris)	Late middeleeuwen
105629	Meylweg IV	Glazen armband (losse vondst) AW	ijzertijd vroeg middeleeuwen
151223	Meylweg III	AW (losse vondst)	onbepaald
151263	Lintsesteenweg 4	Woonst met afvalput	19 ^e E
163113	Ganzenbol I	Kuil met AW Paalkuilen	Bronstijd? Vroeg middeleeuwen
220736	Ganzenbol	zegel	Late middeleeuwen

Tabel 2: Overzicht CAI-data rondom het onderzoeksgebied (Inventaris Onroerend Erfgoed 2021).

Volgens de archeologische bronnen zijn er in de omgeving van het onderzoeksgebied verschillende vindplaatsen aangetroffen. De meeste vindplaatsen bevinden zich verspreid rondom het onderzoeksgebied. Deze vindplaatsen getuigen van menselijke aanwezigheid in Kontich in de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. Voornamelijk de sites Alfsberg, Nachttegaalhoeve en Kontich-Kazerne zijn hierbij van belang. De site Kontich-Kazerne bevindt zich slechts op zo'n 500 m ten zuidoosten van het onderzoeksgebied. Er is bijgevolg een hoge verwachting aan sporen uit deze periodes in het onderzoeksgebied. Hoewel de kans op steentijdvindplaatsen niet onbestaande is, is kans op het aantreffen van spoensites in het onderzoeksgebied het grootst.

Figuur 33: DHM kaart met aanduiding van de CAI locaties binnen een straal van 1 km rondom het onderzoeksgebied.

4.2.2 ARCHEOLOGIENOTA'S WAARVAN REEDS AKTE IS GENOMEN

4.2.2.1 ABO NV 2020 (ID: 14909)

Deze archeologienota is gebaseerd op een archeologienota waarover reeds een akte is genomen (Figuur 3). Het onderzoeksgebied valt bijna volledig binnen een zone waarover reeds een archeologienota is geschreven in 2020 door ABO nv (De Rijck 2020, ID: 14909).

Binnen deze zone was de bouw van een nieuw feestzalencomplex gepland. Om de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van het landschap en de ondergrond van het projectgebied te onderzoeken, werden er enkele boringen uitgevoerd binnen het traject van de archeologienota. Uit de boorresultaten bleek dat de grond binnen dit projectgebied overal verstoord was. In boringen 1 en 2 is een dikke Ap-horizont aanwezig van 1,2 m dik. Vanaf 1,2 m-mv is hier een C-horizont aangetroffen. In boringen 3 tot en 7 is er vanaf 2 cm-mv tot 2 m-mv een verstoringslaag aangetroffen. De aanwezigheid van zeer fijn groen glauconiethoudend tertiair zand wijst er wellicht op dat het onderzoeksgebied in het verleden is afgegraven en opgehoogd om het terrein te nivelleren (ABO nv 2020). Het gebied werd daarom ook vrijgegeven.

Echter, de plannen die in deze archeologienota (ID: 14909) werden beschreven zijn momenteel gewijzigd, waardoor er een nieuwe archeologienota zal moeten worden opgemaakt. Onder de geplande werken vallen nu de aanleg van padelvelden, kantine, verhardingen en groenzones.

4.2.2.2 ABO NV 2018 (ID: 8641)

Direct ten westen en zuidwesten van het onderzoeksgebied bevinden zich twee zones waarover reeds een archeologienota is geschreven en waarvan akte is genomen (ABO nv 2018, ID: 8641). Binnen het traject van deze archeologienota werden enkele landschappelijke boringen uitgevoerd om de bewaringstoestand en de graad van verstoring van de bodem te onderzoeken. Uit de boorresultaten kwam naar voren dat er binnen de twee zones een archeologisch potentieel aanwezig is en dat de geplande werken hier het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Steentijdpotentieel kon worden uitgesloten. Er werd daarom een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven geadviseerd om de (eventueel aanwezige) grondsporen uit latere perioden te onderzoeken. Dit onderzoek is tot op heden nog niet uitgevoerd. Echter, de plannen die in deze archeologienota (ID: 8641) werden beschreven zijn momenteel gewijzigd, waardoor er een nieuwe archeologienota zal moeten worden opgemaakt.

4.2.3 FODIO 2018 (ID: 7070)

Voor een gebied ter hoogte van de Meylweg 43, ca. 35 m ten noorden van het onderzoeksgebied, werd een archeologienota opgesteld.

Op basis van de gunstige ligging van het studiegebied in een gradiëntzone nabij een waterloop en de veelvuldige aanwezigheid van archeologische resten in de nabijheid van het studiegebied, werd vervolgonderzoek geadviseerd. Hierbij werd geopteerd voor een proefsleuvenonderzoek en niet voor landschappelijke boringen omdat de methode minder geschikt werd bevonden voor het detecteren van grondsporen. Dit onderzoek is tot op heden nog niet uitgevoerd.

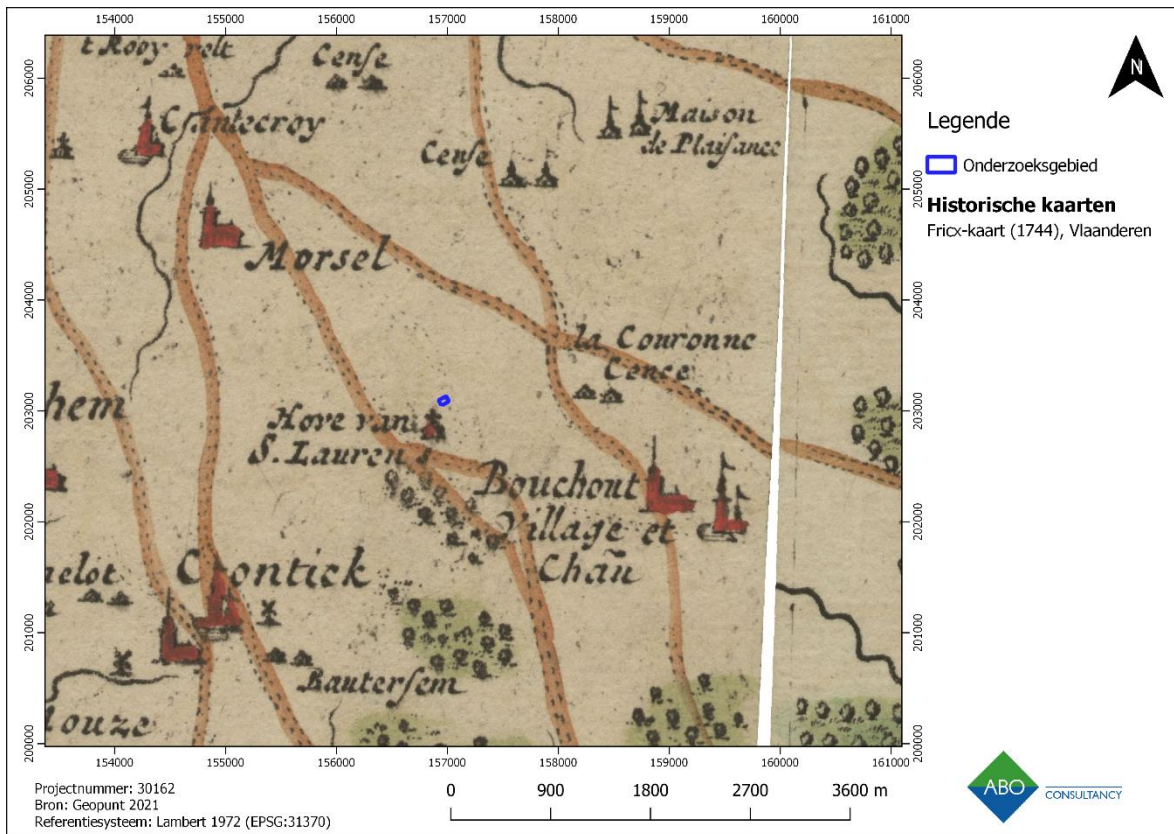

Figuur 34: GRB met weergave van de archeologienota's in de omgeving van het onderzoeksgebied waarvan reeds een aktename genomen is.

4.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.3.1 FRICXKAART (CA. 1712)

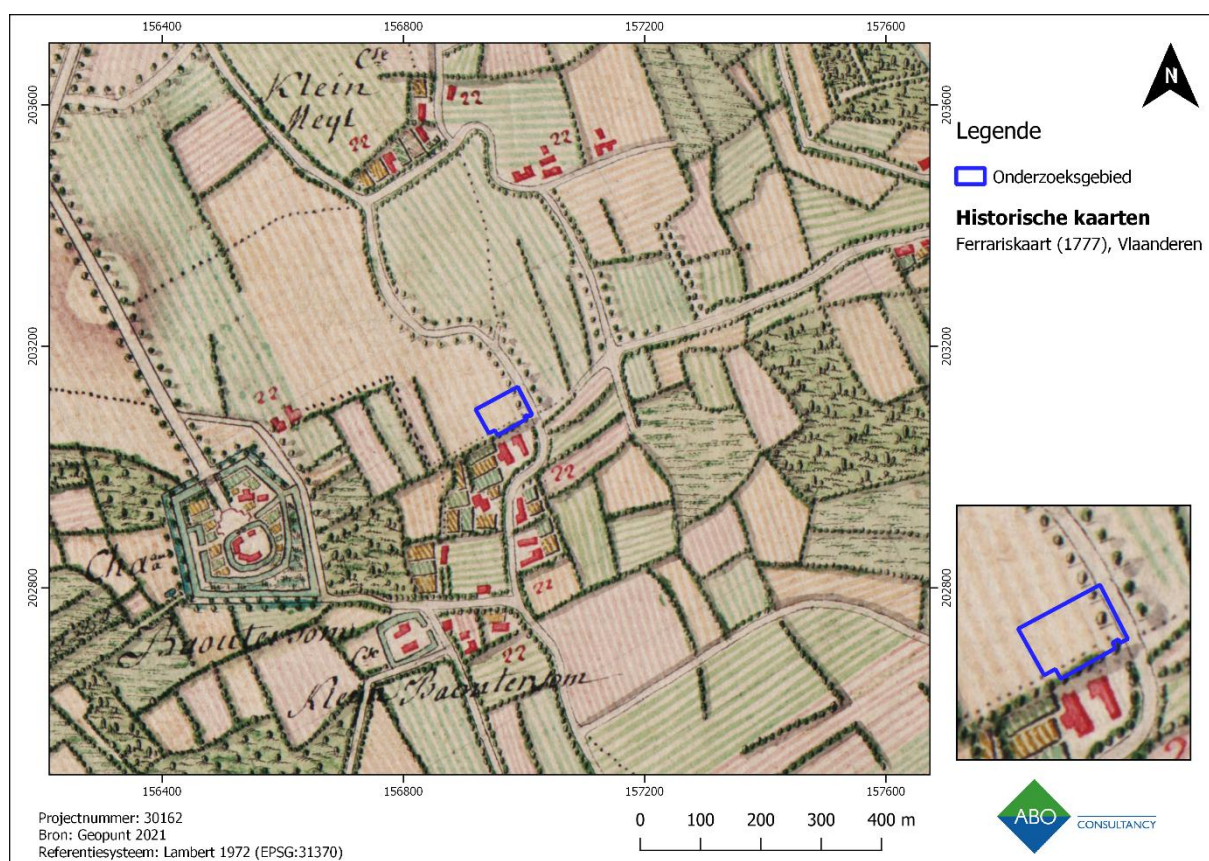
Op de kaart van Fricxk wordt Kontich aangeduid als "Contick" (Figuur 35). Ten zuiden van het onderzoeksgebied wordt het Hove van Sint Laurens weergegeven, oftewel het huidige Hove. Door het gebrek aan detaillering en foutieve geografische weergave is de Fricxkaart echter weinig relevant voor dit onderzoek.

Figuur 35: Fricxkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.2 FERRARISKAART (CA. 1771- 1778)

De Ferrariskaart geeft een eerste duidelijke indicatie van het historisch landschap waarin het onderzoeksgebied zich bevond (Figuur 36). De locatie van de site wordt hierop gekenmerkt door akkers en velden, omgeven door hagen (en bomen). Net ten zuidoosten van het zuidoostelijk deel van het onderzoeksgebied bevindt zich een gebouw. Kontich wordt aangegeven met de benaming “Conticq”. Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied ligt het domein van Chateau de Baoutersem, omgeven door een vijfhoekige gracht met wal. Hier bevindt zich vandaag het Hof van Spruyt.²⁶ Ten noorden van het onderzoeksgebied staat ‘Klein Meyl’ geschreven. De ‘Meyl’ slaat op de lokale buurtgemeenschap waaraan de Meylweg zijn naam dankt.²⁷ Het gebied rondom het onderzoeksgebied is nu duidelijk verdeeld in percelen.

Figuur 36: Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

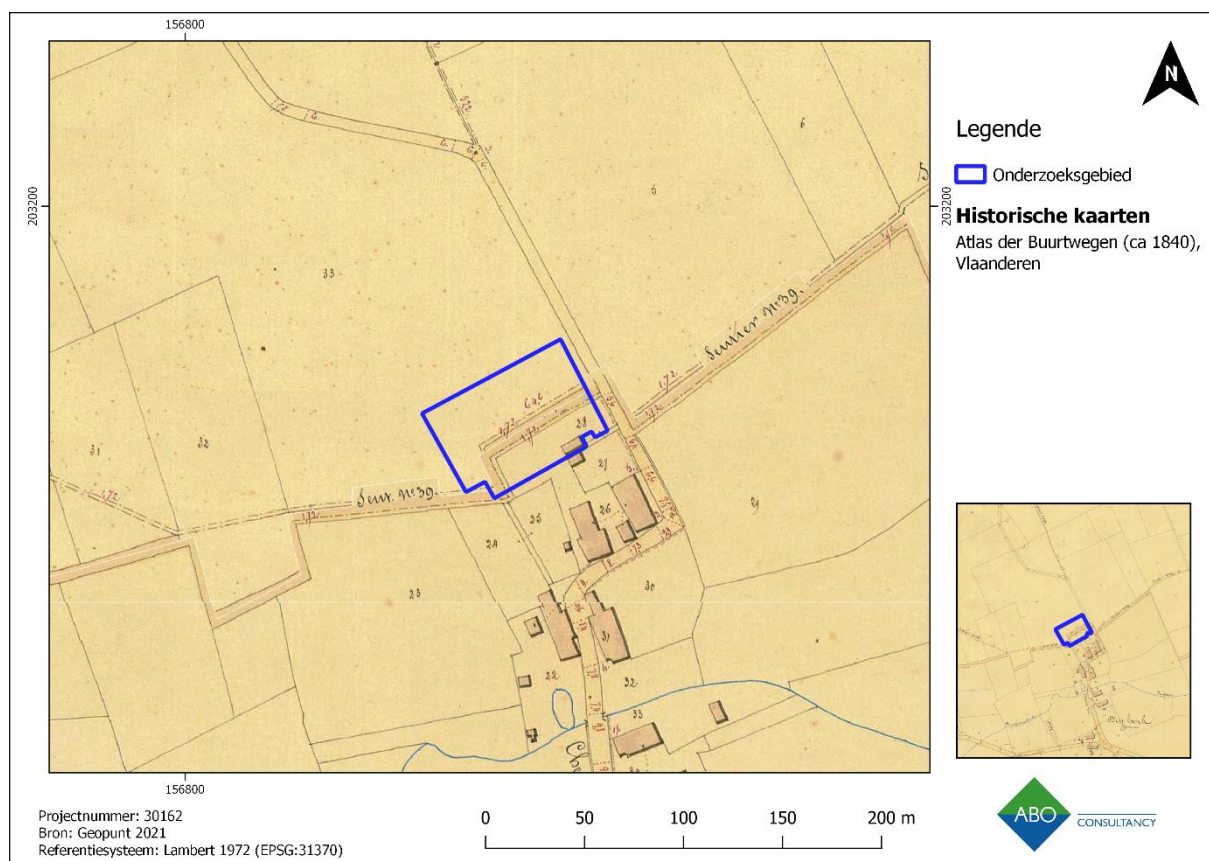
²⁶ Google Maps, 2018:

<https://www.google.be/maps/place/Hof+van+Spruyt/@51.1361811,4.4600868,676m/data=!3m2!1e3!4b1!4m5!3m4!1s0x47c3fa87608719bf:0xd6906273e43bcb8!8m2!3d51.1361778!4d4.4622755>.

²⁷ Koninklijke Kring voor heemkunde, 2017: <http://www.museumkontich.be/Sprokkels/KoKaz.htm>.

4.3.3 ATLAS DER BUURTWEGEN (CA. 1841)

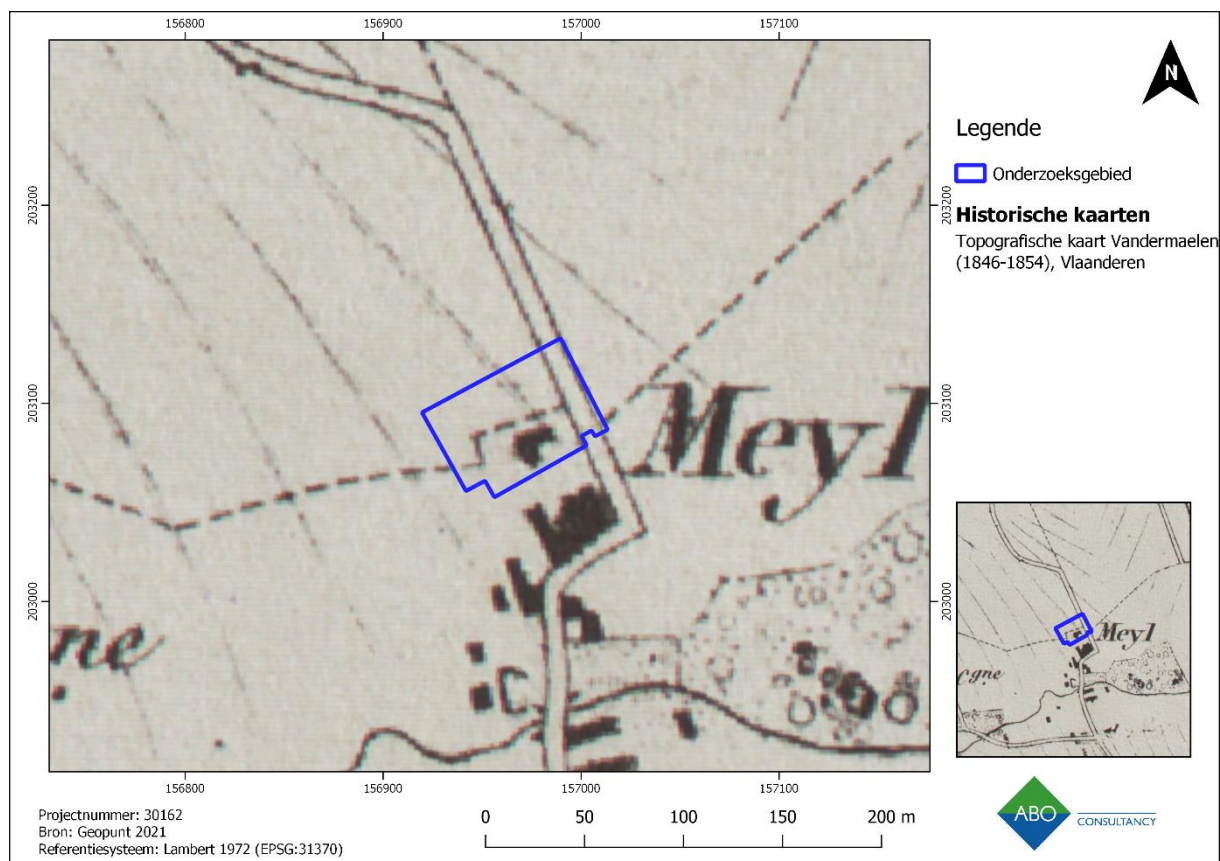
Net zoals op de Fricxkaart wordt Kontich in de Atlas der Buurtwegen ook weergegeven als “Contick” (Figuur 37, **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). De percelering verschilt t.o.v. die op de Ferrariskaart. Het zuidoostelijk deel van het onderzoeksgebied omvat nu duidelijk delen van drie verschillende percelen en een weg, namelijk de latere Meylweg. Door een fout bij het georefereren van de kaart loopt de weg in het noordelijke onderzoeksterrein en niet erlangs. In het zuidelijke onderzoeksterrein klopt het tracé. Heden ten dage is het tracé van de Meylweg lichtelijk anders en loopt het niet meer door het onderzoeksgebied (zie punt 4.4). De bebouwing ten zuidoosten van het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied is uitgebreid t.o.v. de Ferrariskaart. Er is nu ook een waterloop, de Boutersembeek, aangegeven, welke overeenkomt met de huidige Lachene- /Boutersembeek.

Figuur 37: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.4 VANDERMAELENKAART (CA. 1846-1854)

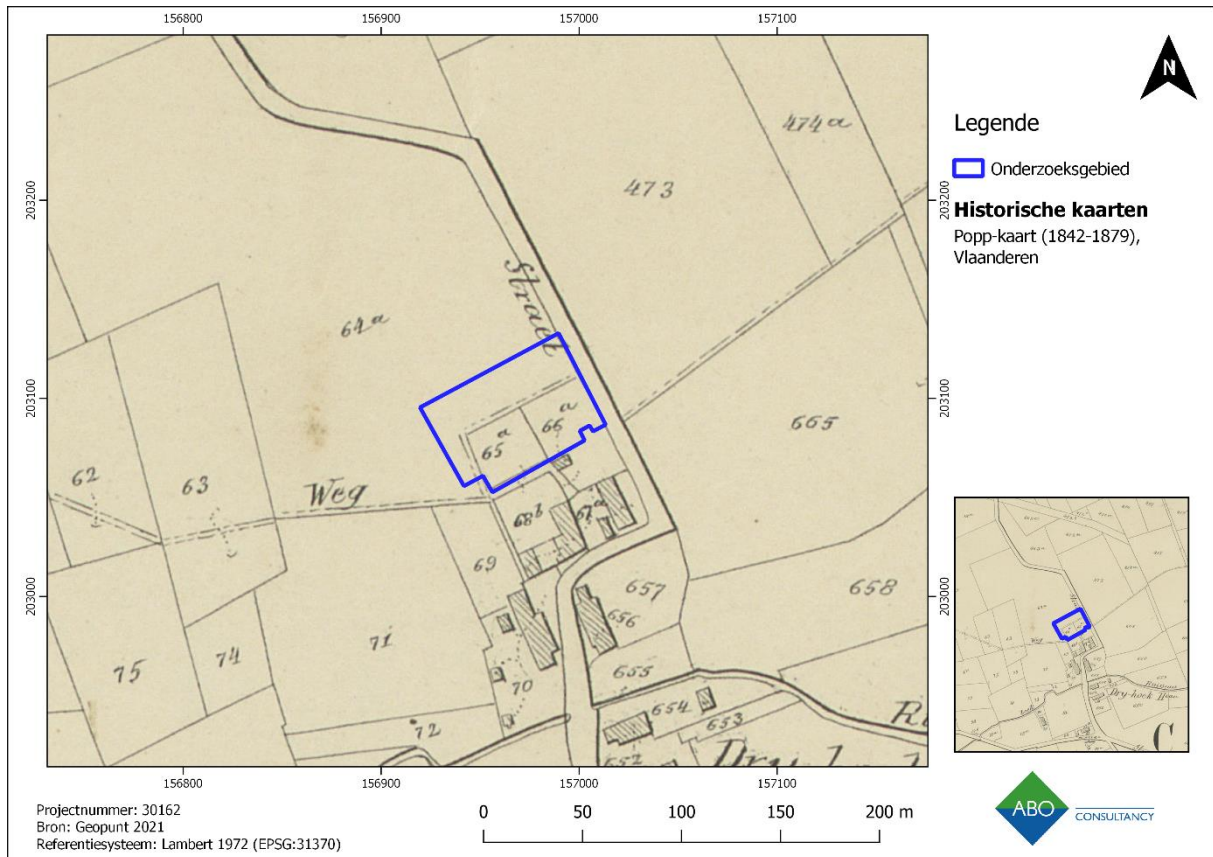
Op de Vandermaelenkaart is nu, naast Klein Meyl ten noorden van het onderzoeksgebied, ook Meyl te zien bij de bebouwing net ten zuidoosten van het onderzoeksgebied (Figuur 38). Verder zijn er niet meer details zichtbaar t.o.v. de Atlas der Buurtwegen.

Figuur 38: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.5 POPPKAART (CA. 1842-1879)

Op de Poppkaart is de percelering wederom gewijzigd t.o.v. de Atlas der Buurtwegen (Figuur 39). Verder zijn er geen wijzigingen die betrekking hebben tot het onderzoeksgebied.

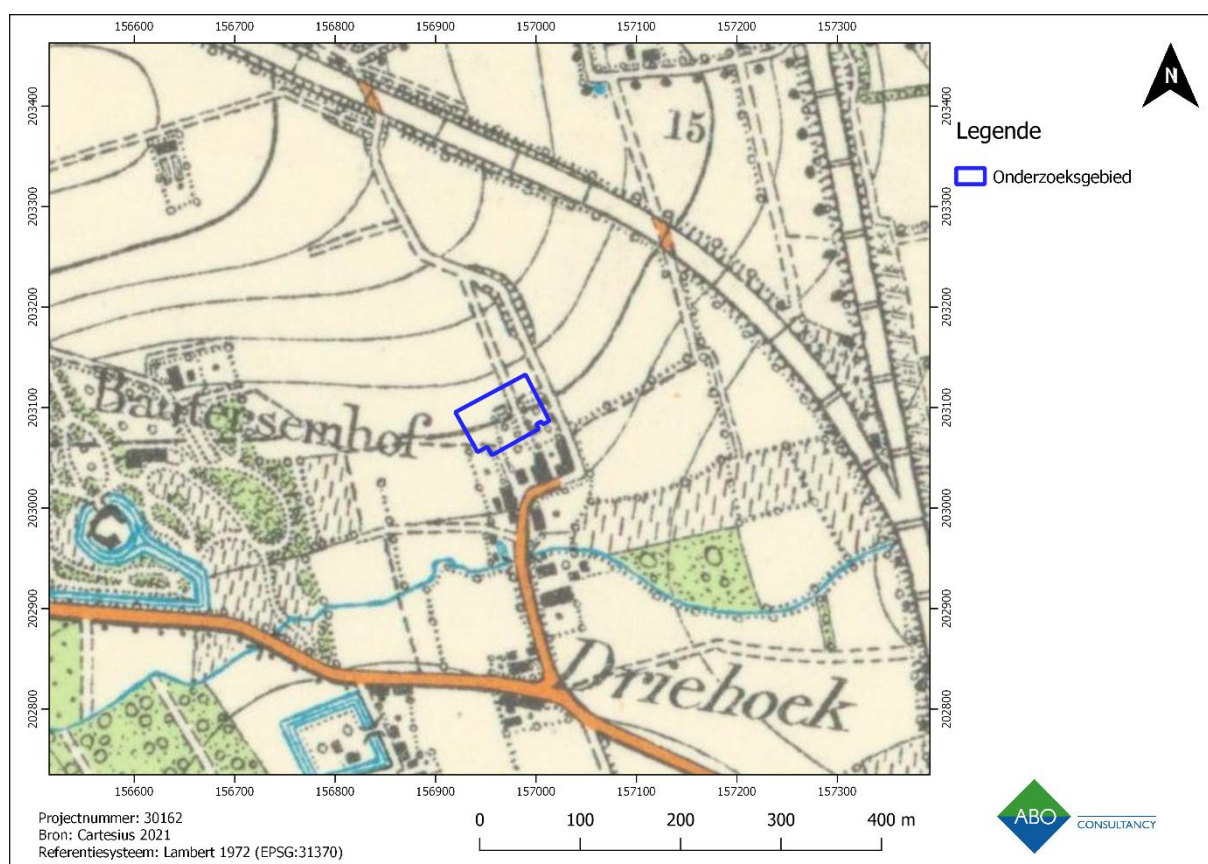

Figuur 39: Poppkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.6 TOPOGRAFISCHE KAART UIT 1939

Binnen het onderzoeksgebied lijkt een noord-zuid georiënteerde weg of voetpad zichtbaar. Het onderzoeksgebied blijft verder nog altijd onbebouwd.

Volgens de hoogtelijnen op deze kaart lag het onderzoeksgebied tussen de 15 en 16 m TAW. Heden ten dage ligt het onderzoeksgebied tussen een maaiveldhoogte van ca. 16 tot 18 m TAW. Ten opzichte van de hoogtelijnen uit 1939, is er vandaag de dag een hoogteverschil aanwezig van ca. 1 tot 2 m. Heden ten dage ligt het noordelijke deel binnen het onderzoeksgebied 2 m hoger dan het zuidelijke deel. Mogelijk is het terrein in het verleden afgegraven en/of genivelleerd. De reeds uitgevoerde controleboringen binnen archeologienota ID: 14909 uit 2020, tonen ook inderdaad aan dat de originele bodemopbouw niet is aangetroffen en dat het onderzoeksgebied mogelijk afgegraven en/of genivelleerd is.

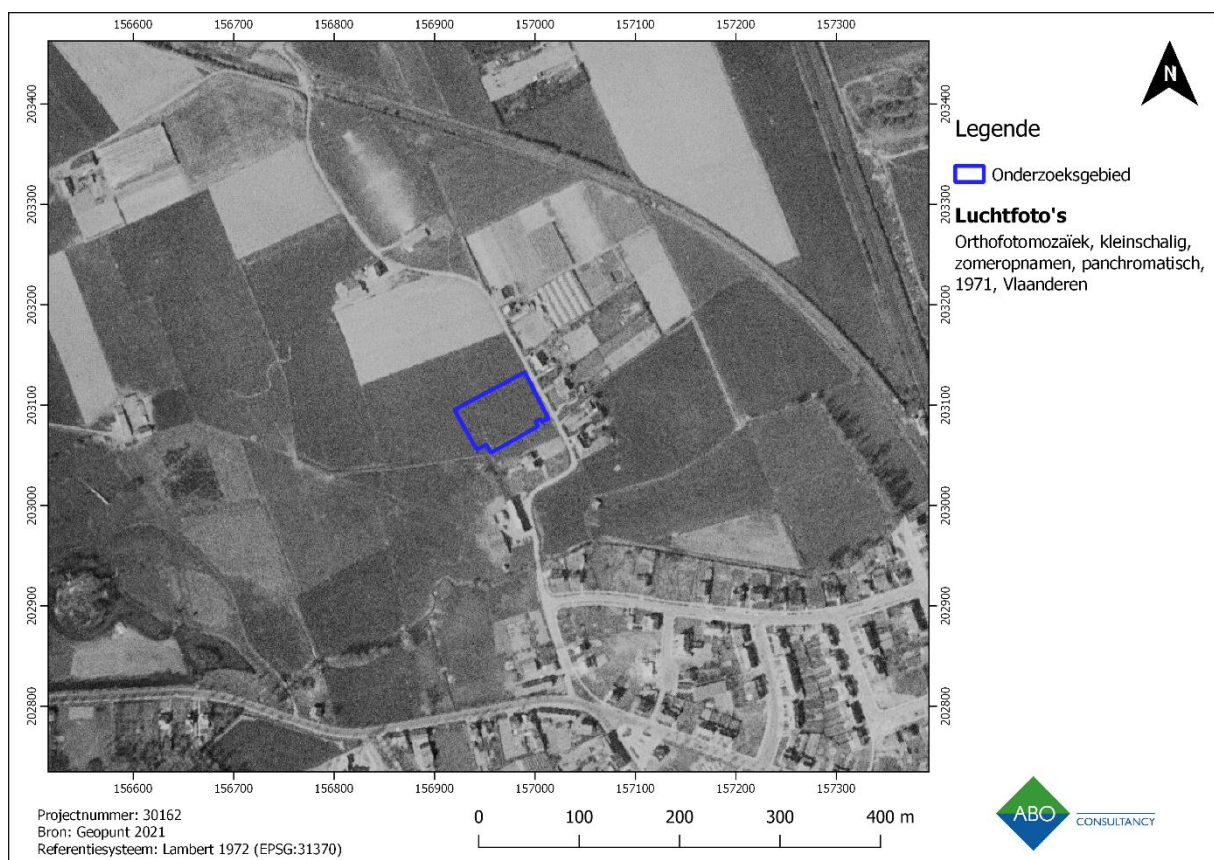
Figuur 40: Kaart uit 1939 met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.4 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

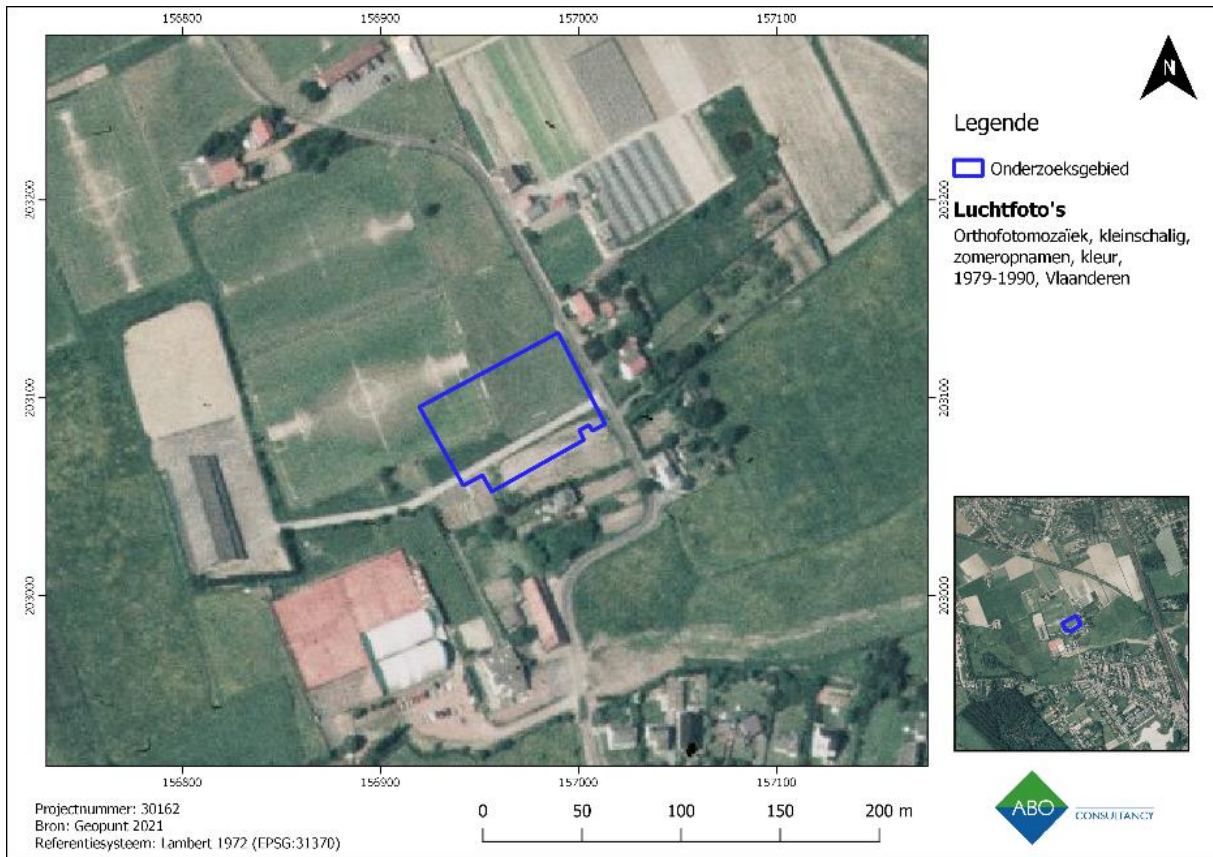
Op de luchtfoto uit 1971 wordt het onderzoeksgebied nog altijd onbebouwd weergegeven (Figuur 41). Opvallend is de toenemende bebouwing ten zuiden van het onderzoeksgebied. Hier is een nieuwe wijk aangelegd.

Op de luchtfoto van 1979-1990 is te zien hoe het noordwestelijk deel van het onderzoeksgebied in gebruik is als voetbalveld (Figuur 42). Het zuidoostelijk deel bestaat uit grasland. De aanleg van de Meylweg (zijstraat) is tevens zichtbaar.

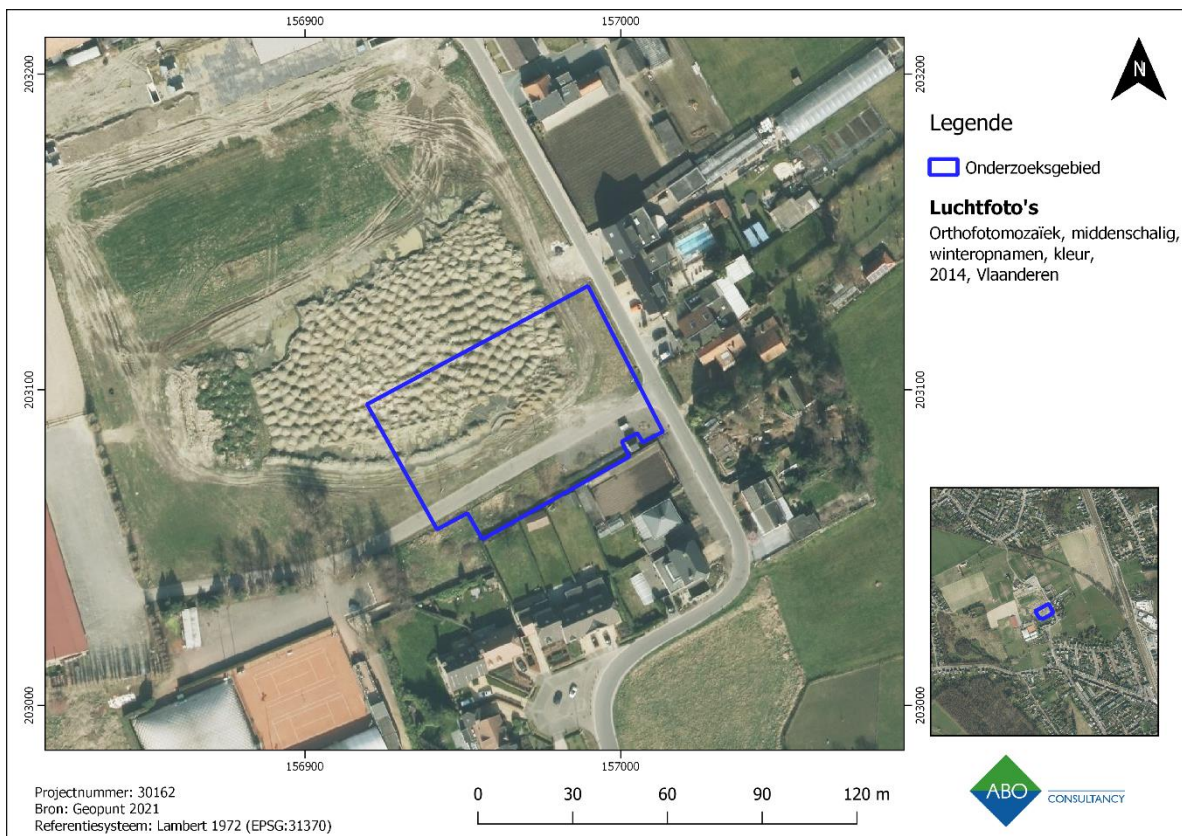
Het onderzoeksgebied blijft grotendeels onbebouwd tot en met 2013. Op de luchtfoto uit 2014 zijn in het noordelijke deel vele kleine zandhopen zichtbaar. In 2015 lijkt het terrein geëgaliseerd te zijn. Tussen 2015 en 2020 zijn er geen veranderingen waarneembaar.

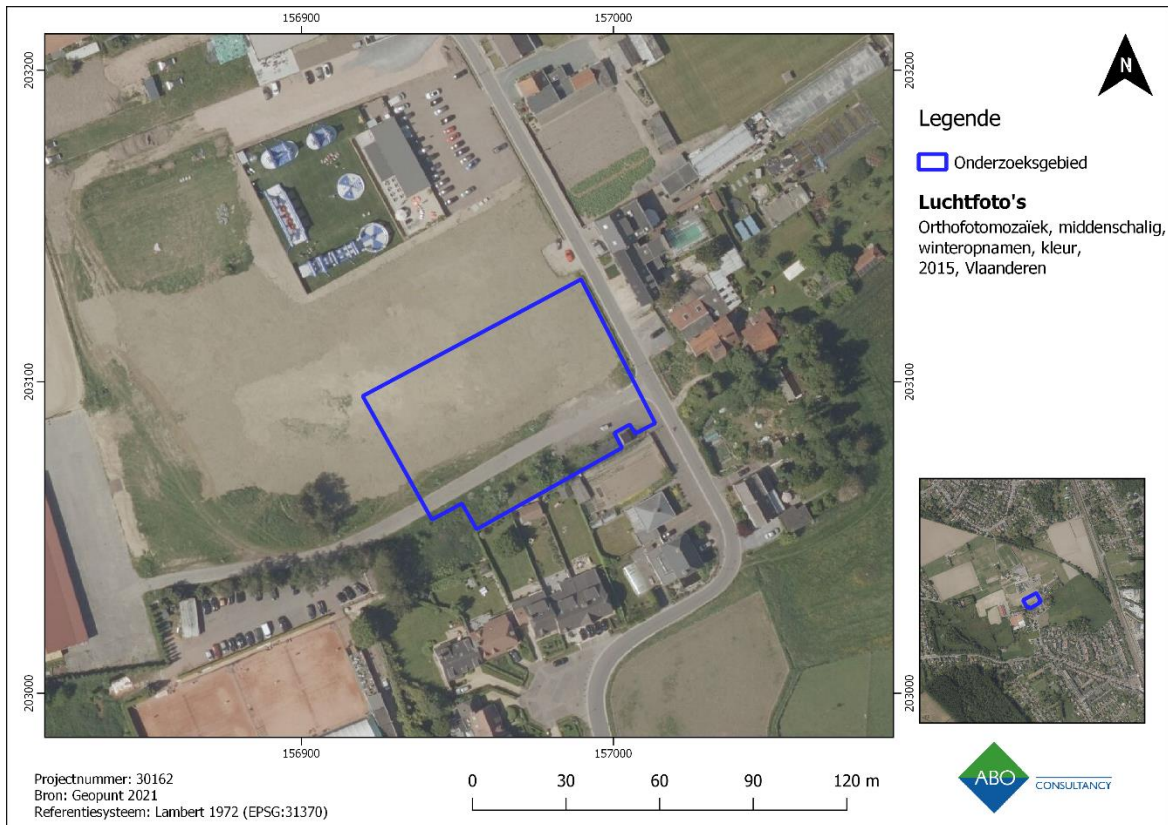
Figuur 41: Orthofotomosaïek, kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch (1971) met weergave van het onderzoeksgebied.

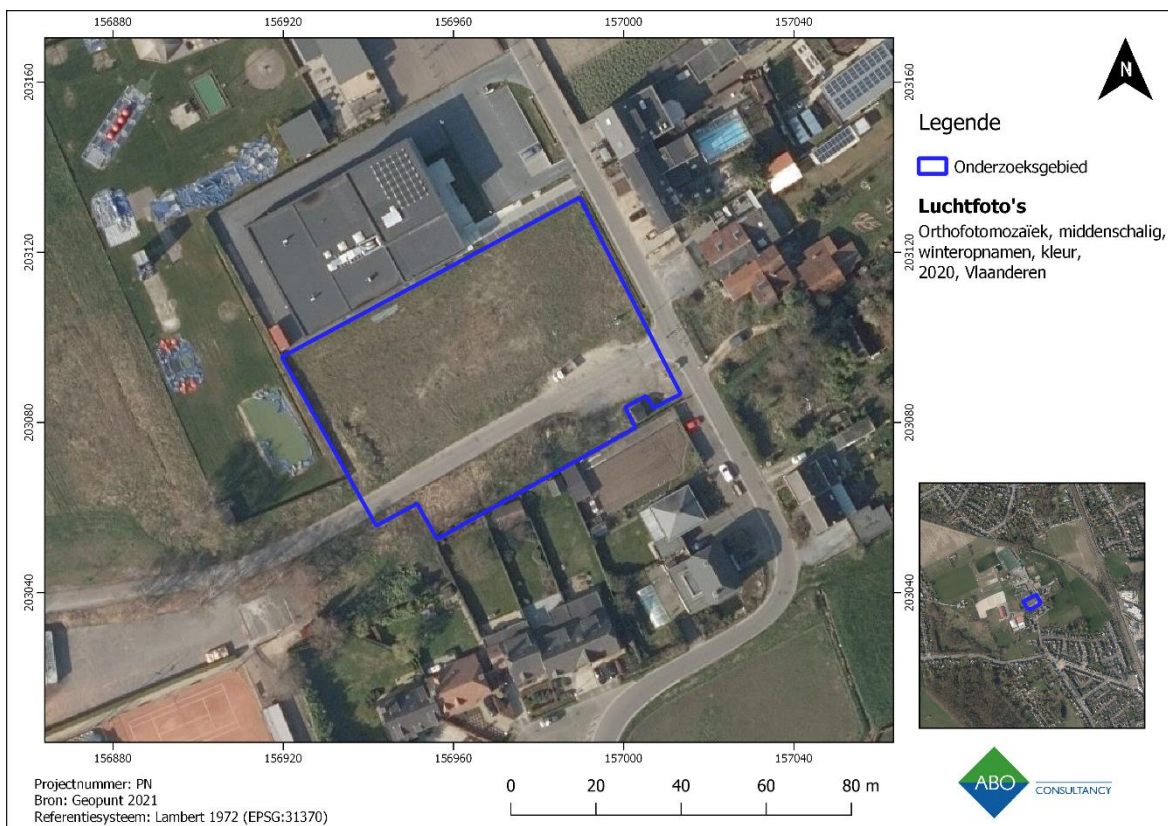
Figuur 42: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (1979-1990) met weergave van het onderzoeksgebied.

Figuur 43: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (2014) met weergave van het onderzoeksgebied.

Figuur 44: Orthofotomosaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (2015) met weergave van het onderzoekgebied.

Figuur 45: Orthofotomosaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (2020) met weergave van het onderzoekgebied.

5 BESLUIT

5.1 INTERPRETATIE EN DATERING

Op basis van de landschappelijke, archeologische en cartografische gegevens kan een inschatting worden gemaakt van de aard en ouderdom van eventuele archeologische vindplaatsen ter hoogte van het onderzoeksgebied.

Deze archeologienota is gebaseerd op een archeologienota waarover reeds een akte is genomen (Figuur 3). Het onderzoeksgebied valt bijna volledig binnen een zone waarover reeds een archeologienota is geschreven in 2020 door ABO nv (De Rijck 2020, ID: 14909). Onder de geplande werken viel hoofdzakelijk de bouw van een feestzaal. Hieromheen werden parkeerplaatsen, verhardingen en groenzones voorzien. Binnen het traject van deze archeologienota werden enkele controleboringen uitgevoerd om de bewaringstoestand en de graad van verstoring van de bodem te onderzoeken. Uit de boorresultaten kwam naar voren dat er een verstoring aanwezig is binnen het terrein. Echter, de plannen die in deze archeologienota (ID: 14909) werden beschreven zijn momenteel gewijzigd, waardoor er een nieuwe archeologienota zal moeten worden opgemaakt. Onder de geplande werken vallen nu de aanleg van padelvelden, kantine, verhardingen en groenzones.

Topografisch gezien ligt het onderzoeksgebied op een gunstige locatie. Het onderzoeksgebied is in een gradiëntzone gelegen op iets hoger gelegen gronden aan de voet van de cuestahelling van een uitloper van de Subcuesta van Boom. Bovendien situeert het zich zo'n 200 m ten noorden van de Lachenebeek.

Lithisch materiaal in de omgeving wijst op menselijke aanwezigheid in de steentijd in het mesolithicum en het neolithicum. Verschillende sites in de nabije en wijdere omgeving van het onderzoeksgebied getuigen van bewoning en begraving in de metaaltijden –bronstijd en ijzertijd- en de Romeinse periode, met name de sites Alfsberg, Kontich-Kazerne en Nachtegaalhoeve.

Uit de vroege middeleeuwen zijn in de nabije en wijdere omgeving van het onderzoeksgebied grondsporen en aardewerk gekend. Er werd aardewerk uit de volle middeleeuwen gevonden tijdens veldprospecties. Het Boutersemhof en de hoeve Klein Boutersem getuigen van continue bewoning sinds de 13de eeuw. Voorts werden er ook grondsporen uit de nieuwe tijd geregistreerd.

Uit cartografische bronnen kan worden opgemaakt dat het gehele onderzoeksgebied tussen 1771-1778 en 1842-1879 onbebouwd is gebleven. Op de kaart uit 1939 lijkt er een noord-zuid georiënteerde weg binnen het onderzoeksgebied aanwezig te zijn. Volgens de hoogtelijnen op deze kaart lag het onderzoeksgebied tussen de 15 en 16 m TAW. Heden ten dage ligt het onderzoeksgebied tussen een maaiveldhoogte van ca. 16 tot 18 m TAW. Ten opzichte van de hoogtelijnen uit 1939, is er vandaag de dag een hoogteverschil aanwezig van ca. 1 tot 2 m. Heden ten dage ligt het noordelijke deel binnen het onderzoeksgebied 2 m hoger dan het zuidelijke deel. Mogelijk is het terrein in het verleden afgegraven en/of genivelleerd. De reeds uitgevoerde controleboringen binnen archeologienota ID: 14909 uit 2020, tonen ook inderdaad aan dat de originele bodemopbouw niet is aangetroffen en dat het onderzoeksgebied mogelijk afgegraven en/of genivelleerd is.

Uit de luchtfoto's blijkt dat de Meylweg (zijstraat) tussen 1971 en 1979-1990 is aangelegd. Het noordwestelijke deel van het onderzoeksgebied was in gebruik als voetbalveld. Vanaf 2014 tot 2015 liggen er kleine zandhopen binnen het terrein. Deze hebben mogelijk het onderzoeksgebied verstoord. In 2015 lijkt het terrein geëgaliseerd te zijn. Tussen 2015 en 2020 zijn er geen veranderingen waarneembaar.

5.2 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Op basis van de reeds gekende archeologie in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied (cfr. Centraal Archeologische Inventaris), omvat het onderzoeksgebied een reëel archeologisch potentieel vanaf de steentijd tot de nieuwste tijd.

Zoals eerder beschreven, is deze archeologienota gebaseerd op een archeologienota (ABO nv, ID: 14909) waarvan reeds een akte is genomen in 2020. Gezien er wijzigingen zijn doorgevoerd in de uitvoering van de werken en plannen, wordt er een nieuwe archeologienota opgemaakt. Uit het reeds eerder uitgevoerde booronderzoek binnen het traject van de archeologienota waarvan reeds akte genomen is, bleek dat er binnen het gehele onderzoeksgebied een diepgaande verstoring aanwezig is.

De geplande werken die beschreven zijn in deze archeologienota vormen geen bedreiging voor het archeologisch bodemarchief. Voordat de werken worden uitgevoerd, zal het gehele onderzoeksgebied worden afgegraven tot 1,25 m-mv. Binnen deze afgraving zullen padelvelden (0,40 m-mv) en verhardingen (0,4 m-mv) worden aangelegd. Daarnaast zal er een kantine (0,80 m-mv) worden gebouwd en zal er een parking (0,5 m-mv) en groenzones (0,5 – 1 m-mv) worden gecreëerd. De Meylweg (zijstraat) zal binnen het onderzoeksgebied opnieuw worden aangelegd. Zoals eerder is besproken blijkt uit de archeologienota ID: 14909, dat het gehele onderzoeksgebied diepgaand verstoord is. De B-horizont is volledig verdwenen en de C-horizont is afgetopt en bijgevolg niet meer intact. Dit betekent dat de eventuele aanwezige archeologische sporen en vondsten over het volledige plangebied naar alle waarschijnlijkheid verdwenen zijn. De werken zullen in hun geheel binnen verstoorde grond plaatsvinden. Er wordt daarom geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd.

6 SAMENVATTING

Deze archeologienota werd opgesteld door ABO nv naar aanleiding van de bouw van padelvelden aan de Meylweg te Kontich (provincie Antwerpen). Hiervoor werd een archeologisch bureauonderzoek verricht. Het doel van dit onderzoek is drieledig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten zijn bewaard en in hoeverre ze zijn bedreigd door de geplande bouwwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

1. Het is duidelijk dat er een grote verwachting van archeologische resten is binnen het onderzoeksgebied. Op basis van de reeds gekende archeologische data in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied en de historische rijkdom van Kontich, kunnen resten verwacht worden uit de steentijd en in grotere mate ook uit de bronstijd, ijzertijd, Romeinse periode, middeleeuwen en post-middeleeuwen.
2. Deze archeologienota is gebaseerd op een archeologienota (ABO nv, ID: 14909) waarvan reeds een akte is genomen in 2020. Gezien er wijzigingen zijn doorgevoerd in de uitvoering van de werken en plannen, wordt er een nieuwe archeologienota opgemaakt. Uit het reeds eerder uitgevoerde booronderzoek binnen het traject van de archeologienota waarvan reeds akte genomen is, bleek dat er binnen het gehele onderzoeksgebied een verstoring aanwezig is.

Ondanks de hoge verwachting voor archeologische resten van een diverse reeks perioden doorheen de geschiedenis ter hoogte van het onderzoeksgebied, wordt er een vrijgave geadviseerd. De geplande werken die beschreven zijn in deze archeologienota vormen geen bedreiging voor het archeologisch bodemarchief. Uit de eerder gevoerde controleboringen blijkt dat de B-horizont volledig is verdwenen en dat de C-horizont is afgetopt en bijgevolg niet meer intact is. Dit betekent dat de eventuele aanwezige archeologische sporen en vondsten over het volledige onderzoeksgebied naar alle waarschijnlijkheid zijn verdwenen. De werken zullen in hun geheel binnen verstoorde grond plaatsvinden. Er wordt daarom geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd.

7 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General director		04/03/2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		04/03/2021
Anouk Van der Kelen	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		04/03/2021

8 BIBLIOGRAFIE

Adams, R., De Moor, G., Jacobs, P., Vermeire, S., Louwye, S. and Polfliet T., Quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest (1/50.000): kaart en toelichtingen bij het kaartblad Antwerpen (15), Vlaamse overheid. Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, 2002.

Annaert, R., 1993: *Een Viereckenschanze op de Alfsberg te Kontich: meer dan een cultusplaats*, Archeologie in Vlaanderen III.

Annaert, R., 1994: *Aanvullend onderzoek van de Gallo-Romeinse nederzetting Kontich-Kapelleveld*. Interimverslag 1993, Archeologie in Vlaanderen, IV.

Annaert, R., 2001/2002: *Een midden-Bronstijdwaterput en kuil uit de vroege IJzertijd op de site Kapelleveld in Kontich*, Archeologie in Vlaanderen, VIII.

Annaert, R., 1995/1996: *De Alfsberg te Kontich, eindrapport*, Archeologie in Vlaanderen V.

Antwerpse Vereniging voor Romeinse Archeologie (AVRA) 2016-2018: Opgravingen Kontich door Henri Verbeeck, [Online], www.avra.be/opgravingen-kontich (geraadpleegd op 6 juli 2018).

Arckens, M./N. Geelen/C. Beckers/J. De Beenhouwer, 2018: *Archeologienota. Kontich Meylweg 43. Resultaten*, Wijnegem.

Bogemans, F., Legende overzichtskaart quartairgeologie Vlaanderen, 2005 & 2008.

CAI Online (onroerend erfgoed) 2021: Centrale Archeologische Inventaris, [Online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/zoeken> (geraadpleegd op 4 februari 2021).

Cartesius 2020: Topografische kaart 1939/1883 [Online], <http://cartesius.be/geoportal/catalog/search/resource/details.page?uuid=%7BBDE85A1A-9065-4DD4-94DB-6B7E8ECCCE9D%7D> (geraadpleegd op 4 februari 2021).

De Moor & Pissart 1992. Het Reliëf. In Denis J. 1992. *Geografie van België*. Brussel: Gemeentekrediet, 129- 215.

De Rijck, A., 2020. Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Meylweg te Kontich (Antwerpen). ABO Archeologische Rapporten 1209.

DOV Vlaanderen Bodemverkenner 2021: Topografische kaarten [Online], <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 4 februari 2021).

Geoportaal Onroerend Erfgoed: Centraal Archeologische Inventaris [Online], geo.onroerenderfgoed.be (geraadpleegd op 4 februari 2021).

Geopunt Vlaanderen 2021: Basiskaarten (orthofoto's 1971/2020, GRB, topografische kaart (klassieke reeks)) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 4 februari 2021).

Geopunt Vlaanderen 2021: Bodemkaarten (Bodemtypes, Bodemgebruik, Bodemerosie, Tertiaire formaties, Quartaire formaties) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 4 februari 2021).

Geopunt Vlaanderen 2021: Historische kaarten (Fricx, Ferraris, Atlas van Buurtwegen, Vandermaelen, Popp) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 4 februari 2021).

Google Maps, 2021: Hof van Spruyt [Online], <https://www.google.be/maps/place/Hof+van+Spruyt/@51.1361811,4.4600868,676m/data=!3m2!1e3!4b1!4m5!3m4!1s0x47c3fa87608719bf:0xd6906273e43bcb8!8m2!3d51.1361778!4d4.4622755> (geraadpleegd op 4 februari 2021).

Goovaerts, S., 2017: *Archeologische vealuatie van het bodemarchief aan de Koningin Astridlaan te Kontich*, Aartselaar (ABO Archeologische Rapporten 446).

Koninklijke Kring voor Heemkunde – Kontich 2017: Kontichs Erfgoed [Online], <http://www.museumkontich.be/Sprokkels/KoKaz.htm> (geraadpleegd op 4 februari 2021).

Nationaal Geografisch Instituut (NGI): Topografische kaart (1:10.000), [Online]. www.ngi.be (geraadpleegd op 4 februari 2021).

Reyns, N./H. Verbeeck/J. Bruggeman, 2017: *Archeologisch onderzoek op de Steenakker en het Kapelleveld te Kontich-Synthese van de opgravingscampagnes op de site Kontich-Kazerne 1964-1993*, in: AVRA Monografie 3.

Vandeputte, O. 2008. Kontich. In: Vandeputte, O. 2008, *De provincie Antwerpen*. P. 186-189, Tielt.

Van Ranst E & Sys C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Gent: Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent.

Verbeeck, H., 2005: *Nederzettingssporen uit de vroege ijzertijd en een middeleeuwse put te Kontich, site Nachtegaalhoeve*, AVRA bulletin 6.

Verbeeck, H., 2006: *Grafveld uit de vroege ijzertijd te Kontich, Duffelsesteenweg, proefsleuvenonderzoek*, AVRA Bulletin 7.

Verbeeck, H., 2001/2002: *Een nederzetting uit de midden-ijzertijd te Kontich, Blauwsteen*, Archeologie in Vlaanderen VIII.

Verbeeck, H./F. Lauwers, 1987: *De Gallo-Romeinse nederzetting te Kontich*, Archaeologia Belgica III.

Verbeeck, H., 1998: *Noodonderzoek in de Sint-Martinuskerk te Kontich*, AVRA jaarboek 1998.

Verbeeck, H., 1988: *Onderzoek van de Romaanse toren van de Sint-Martinuskerk*, AVRA werking 1988.

Verbeeck, H., 2005: *Nederzettingssporen uit de vroege ijzertijd en een middeleeuwse put te Kontich, site Nachtegaalhoeve*, AVRA Bulletin 6.